

- 1.1.2.1 Naglašeni
i [i] u
- 1.1.2.1.1 /i/ in /u/ nista izrazito kratka. Dolžine /a:/, /i/ in /u/ se zelo izenačujejo.
- 1.1.2.2 Nenaglašeni
i [i] u
- 1.1.2.2.1 Silabemi ɾ, ʎ, ɱ, ɲ so položajne različice zvočnikov /l m n r/; pojavljajo se predvsem v hitrem govorjenju.
- 1.2 SOGLASNIKI
- 1.2.1 Zvočniki
v [v] m [m]
v' m'
ɫ r n [ɲ]
l n'
j
- 1.2.1.1 V položaju pred sprednjimi samoglasniki palataliziranost zvočnikov ni slišna, zato v zapisih ni označena (prim. Rigler 1981: 94).
- 1.2.2 Nezvočniki
p b f
p' b' f'
t d
t' d'
c [ʃ] s z
c' s' z'
č [ʒ] š ž
k g x [ɣ]
(k' g')
- 1.2.2.1 V položaju pred sprednjimi samoglasniki palataliziranost nezvočnikov ni slišna, zato v zapisih ni označena (prim. Rigler 1981: 94).
- 1.3 PROZODIJA
- 1.3.1 Naglas ni vezan na določeno mesto v besedah.
- 1.3.2 V naglašanih zlogih poznajo govori kvantitetno nasprotje, ne poznajo tonemskega naglaševanja ter imajo dva naglasa ('V; 'V) in nenaglašeno kračino (V).

2 DISTRIBUCIJA**2.1 SAMOGLASNIKI****2.1.1 Dolgi samoglasniki**

2.1.1.1 /è:/ in /e:/ pred /j/ nista mogoča; nadomesti ju /ɛ:/, ki v nekaterih primerih alternira z /i/ – 've:ja ≈ 'vija.

2.1.1.2 /ɛ:/, ki mu sledi zlog s nesprejnim samoglasnikom, nepalatalizirani soglasnik ali zlog, ki ne vsebuje /č ž š r j/, je fakultativno nadomeščen z [e:] – z've:zda, z've:st (R mn.) (proti z've:z'de (R ed., I mn.)), 've:ta (2. os. dv.) (proti 've:te (2. os. mn.)), toda 've: (3. os. ed.)), tre:bəx (proti trɛ:p'xɛ (I mn.)); sicer pən'dɛ:lɛk pən'dɛ:lka 'ponedeljek', 've:ša (I/R ed.), s've:čka (I ed.) in tudi s've:čk (R mn.). Pri nekaterih govorcih pride fakultativno do enakega pojava, če naglašeni enozložnici, v kateri je /ɛ:/, sledi nenaglašena enozložnica s sprejnim samoglasnikom (ob navedenih omejitvah) – 'de:pa na 've:m 'zdaj pa ne vem' proti 'de:bɛ pa 'šɔ: 'zdaj bi pa šel', te're:nɛ poleg tɛ're:nɛ 'rajni'.

2.1.1.3 Prav tako ni mogoč /ã:/ pred istozložnim /v/; nadomesti ga /a:/ – (k'ra:va) k'ra:u 'krav (R mn.)'¹, k'ra:ujə 'kravji'.²

2.1.2 Kratki naglašeni samoglasniki

2.1.2.1 /i/, ki mu sledi zlog z nesprejnim samoglasnikom, nepalatalizirani soglasnik ali zlog, ki ne vsebuje /č ž š r j/, je fakultativno nadomeščen z /j/ – 'sjla (poleg 'sila, toda samo 'sile, 'sil), 'zjma, 'zjm (poleg 'zima, 'zim, toda samo 'zime), p'rit (poleg p'rit) 'priti' (toda p'rit ≈ p'ridɛ 'pridi'), 'pjla (toda 'šila (R ed.)); prim. ■inža 'Inže' (← Janez).

2.1.2.2 Naglašeni /ɛ/ za /č ž š r j/ prehaja v /ə/, torej je njegova položajna različica, in v tem položaju alternira z /i/ – 'šəɔ ≈ 'šjə 'šilo'.

2.1.3 Kratki nenaglašeni samoglasniki

2.1.3.1 Za soglasniki /č ž š r j/ se v prednaglasnih in ponaglasnih zlogih namesto /e/ pojavlja /a/ – pras'nɛ:t, s've:ča (I/R ed., I mn.), 'kò:ža, 'gʉo:ra, 'sà:ja 'saje'. Izjema so manjšalnice iz moških osebnih imen, npr. ■tɔ:nčɛk 'Tonček'. V predponah in v nekaterih obrazilih je mogoča dvojnica /ɛ/, ki pa se čuti kot novejša in prevzeta iz knjižnega jezika – prɛ'vi ≈ pr'vi 'previj', pà:jɛk ≈ pà:jak 'pajek'.

2.1.3.2 Prednaglasni /ɛ/ alternira z /e/, za /č ž š r j/ pa tudi z /a/ – se'ljɛ ≈ se'ljɛt, črɛ'pine ≈ čr'apine 'črepinja, črepinje'.

¹ Uporabljene krajšave in simbol ■ so razumljivi iz sobesedila, natančnejšo razlago predvsem označevalnikov pa gl. v Weiss 1998: 60–61. Tem je treba dodati še: kor: 'koroško', n: 'nemško' in sr-hr: 'srbsko-hrvaško'. Znak ≈ stoji pred glasovno, oblikovno ali pomen-sko različico.

² Razporeditev naglašene /ã:/ nasproti /a:/ se v nekaterih besedah razlikuje po krajih; tako npr. predvsem v zahodnje ležeči vasi Bočna govorijo 'mã:ma, 'ã:te, 'kã:kat, 'pã:lca, s'jã:lɛ 'sejali', 'pã:nčat 'spati', 'bã:ta 'bala (del. na -l)', v Spodnjih Krašah in v vzhodnje ležeči vasi Kokarje pa 'ma:ma, 'a:te, 'ka:kat, 'pa:lca, 'sja:lɛ, 'pa:nčat, 'ba:ta; v Bočni in Spodnjih Krašah je npr. 'kã:ɲgla, v Kokarjah pa 'ka:ɲgla.

- 2.1.3.3 Za /č ž š r j/ se namesto /ɛ/ pojavlja /ə/ – 'pje:čə 'peči (R ed.)', 'kó:žə (D ed.), 'sušə (D ed.; vel. za 2. os. ed.), 'durə 'duri', 've:jə ≈ 'vijə 'veji (D ed.)'.
- 2.1.3.4 Prednaglasni /i/ za /č ž š r j/ (kadar se ne reducira popolnoma) le redko alternira z /ə/ – ži'vi ≈ ž'vi, ši'vá:ŋka ≈ š'vá:ŋka 'igla', ži'vjna ≈ ž'vjna ≈ ž'vjna. V tem položaju se lahko pojavlja celo /i/ namesto /e/ – či'žā:na 'čežana'.
- 2.1.3.5 /a/ in /ə/ za /l/ (← l̥) in /n/ (← n̥) nista mogoča; namesto njiju nastopata /e/ in /ɛ/ – 'vəle 'volja' (I/R ed), 'kuo:nɛ 'konju', lɛ'be:zən 'ljubezen'.
- 2.1.3.6 V lahko izgovorljivih soglasniških skupinah nenaglašeni /ə/ alternira z 0 – kə'rj̥tə ≈ k'rj̥tə 'korito', g'rušək ≈ g'rušk 'hrušk', 'd̥je:sək ≈ 'd̥je:sk, kərd'njna ≈ kra'njna 'korenina', kə'vā:č ≈ kvā:č, rə'ja:ɥ ≈ r'ja:ɥ, gə'f̥o:p ≈ gl̥o:p.³
- 2.1.3.7 Kadar stoji /u/ v vzglasju ali na začetku besede, pred katero je beseda s samoglasnikom v izglasju, lahko ima predvsem v hitrem govorjenju različico [u] – ('v̥e:lkega) ɥ'r̥e:xa 'velikega oreha'.
- 2.2 SOGLASNIKI
- 2.2.1 Zvočniki
- 2.2.1.1 Zvočniki /m/, /n/ in /v/ so palatalizirani v posameznih primerih pred drugotnimi nesprednjimi samoglasniki in na koncu besed – u'zje:m' (≈ u'zje:mɛ) 'vzemi', m' (≈ mɛ) 'mi (D od jaz)', 'kuo:n' 'konj', p'rā:v'u 'pravil, pripovedoval'.
- 2.2.1.2 /v/ nastopa kot [v]; v položaju pred soglasnikom ima različico [u], ki alternira z /u/ (predvsem v počasnem govorjenju) – 'više, m'ra:ɥle 'mravlja (I/R ed., I mn.)'. Položajno izjemen je [u] med dvema samoglasnikoma v medmetu 'a'ɥa:j 'av' (← 'a:ɥ; ≈ 'a'va:j), posamezni starejši govorniki pa izjemoma izgovarjajo [u] v takem položaju tudi še v kaki drugi besedi, npr. v 'njua 'njiva'.
- 2.2.1.3 [u] ni mogoč v izglasni skupini, ko bi pred njim stal naglašeni /u/ (← -uw, -ul) – u'bu 'obul', sə'zu 'sezul', 'ču 'čul, slišal'.
- 2.2.1.4 /v'/ nastopa le pred nesprednjimi samoglasniki – p'rā:v'u 'pripovedoval, pravil'. Na koncu besede ni mogoč – tu in po popolni redukciji za njim stoječega sprednjega samoglasnika preide v položaj, kjer ima različico [u], ki ne more biti palatalizirana – zap'ra:ɥlɛ 'zapravili'.
- 2.2.1.5 /j/ ni mogoč za /i/ na koncu besede ali pred soglasniki – 'pi 'pij', 'pite 'pite', tɛlɛ'vizi 'televizij (R ed.)'.
- 2.2.1.6 /ʎ/ nastopa v položaju pred nesprednjimi samoglasniki. Na koncu besede ali pred soglasniki ni mogoč.
- 2.2.1.7 /l/ ni mogoč v položaju pred /a/. Nastopa pred sprednjimi samoglasniki (tudi iz prvotnega /a/), npr. žle:jf 'zavora', 'le:jdra 'lajdra', žle:jdra 'močna veriga', 'le:jbič 'telovnik', 'le:jp'kjs 'podloga za pod komat', 'le:jkmɛstər

³ Pri starejših govornicah prihaja celo do obratnega pojava, ko izgovor prvotnih soglasniških skupin olajšujejo z vrivanjem /ə/ – kə'lɛ:ša (≈ k'lɛ:ša) 'klešče', kə'nɥo:f (≈ k'nɥo:f) 'gumb', səm'r̥e:ka (≈ sm'r̥e:ka) 'smreka'.

'drzalnik', v izglasju v primerih popolne redukcije sprednjih samoglasnikov, npr. *zažje:l* (\approx *zažje:l̥*), pred nesprednjimi samoglasniki pa v primerih, ko so ti drugotni (npr. *žje:l̥* 'želel') in v nekaterih primerih v zvezi *l + 'V: + j + C* (pri čemer je 'V ali 'ó: ali 'o: ali 'e:) – ■*l̥o:js -za* 'Lojz', ■*l̥o:jzek -a* 'Lojzek', *l̥o:jtra* (\approx *le:stuca \approx *le:stvanca*) 'lestev', *l̥o:jt̥rčnek* 'lojtrnik'. Redkejšo dvojnico z [ʃ] imata *ʃa:jna* (\approx *le:jna*) 'lajna' in *ʃa:jka* (\approx *le:jka*) (slabš.) 'ženska'. Nekaterne besede, ki se začnejo na *ʃu-*, imajo dvojnico *lu-* – *ʃuč* \approx *luč*, *ʃučat* \approx *lučat* 'lučati, metati', *ʃukne* \approx *lukne*, *ʃuna* \approx *luna*, *ʃuska* \approx *luska*, *ʃušət* \approx *lušət* 'luščiti', *ʃubenjca* \approx *lubenjca* 'lubenica'; prim. še *fl̥o:ser* \approx *fl̥o:ser* 'splavar' nasproti *fl̥o:s* 'splav'.*

- 2.2.1.8 /n'/ je palataliziran tudi pri sklanjanju pridevnikov po redukciji /ɛ/ (vendar ne pred /g/) – *'ja:n m̥ə* 'enem(u)' (toda *'ja:ŋga* 'enega').
- 2.2.1.9 /m/ se pri sklanjanju pridevnikov po redukciji /ɛ/ ne palatalizira – *'s̥a:mga* 'samega', *'s̥a:m:ə* 'samemu'.
- 2.2.1.10 /n/ ima pred /k g x/ različico [ŋ] – *'b̥a:ŋka*.
- 2.2.1.11 /m/ ima pred /t/ različico [m̥] – *'šjmfat* 'udrihati |negativno govoriti|'.

2.2.2 Nezvočniki

- 2.2.2.1 V besedi in besedni zvezi nezveneči nezvočnik ni mogoč pred zvenečim in zveneči ne pred nezvenečim – *'sv̥a:dba* 'svatba', *'s̥ʃa:tka* 'sladka', *'b'ra:d ga 'b̥o:* 'brat ga bo', *'n̥u:ž b̥ɛ m̥ə ʃz̥é:ʉ* 'nož bi mu vzel', *'puklaz 'd' ga* (\approx *'puktas 't̥ɛga*) 'grbastega'.
- 2.2.2.2 Na koncu besede pred premorom so mogoči samo nezveneči nezvočniki – *'ta:rt* 'trd', *'g'ro:p* 'velik', *'b'rá:st* 'brazd'.
- 2.2.2.3 Nezvočniki (razen /č ž š/) so palatalizirani:
 – pred $\emptyset \leftarrow i$ – *'m̥a:t* 'mati'
 – pri reduciranih dvojnicah k vel. za 2. os. ed. ter pred končnicami pri vel. za 1. in 2. os. mn. ter za 1. os. dv. (ne pa tudi za 2. os. dv.) pred končnicami – *'nje:s* (\approx *'nje:s̥ɛ*) 'nesi', *'nje:s 'te* 'nesite' (toda *'nje:sta* 'nesita'; nezvočnika /b/ in /p/ na koncu osnove v velelniku za 1. in 2. os. mn./ dv. nista palatalizirana – *'p̥z̥a:bm̥ə* 'pozabimo', *'p̥z̥a:pte* 'pozabite', *'kupm̥ə* 'kupimo')
 – pred *-u* $\leftarrow -iʉ$ – *'va:z 'u* 'vozil (3. os. ed. m. sp.)', *'ndr̥é:d 'u* 'naredil', *'gr̥a:b 'u* 'grabil'
 – pred *-o* $\leftarrow -əʉ$, *-əl* – *'j̥əm 'o* 'imel', *'va:t 'o* 'hotel', *'fa:c 'o* (*'fa:cje:le*) 'ruta', *'zib 'o* (*'zib̥ɛl̥ɛ*) 'zibel', *'n̥a:z 'b 'ok* 'darilo porodnici'
 – /d/ in /t/ se palatalizirata v stranskih sklonih pridevnika pred $\emptyset \leftarrow \check{e}$ – *'rižas 't̥ m̥ə* (\approx *'rižas 't̥ɛm̥ə*) 'črtastemu, progastemu', *'puz 'd' ga* (\approx *'pus 't̥ɛga*) 'pustega'
 – v stranskih sklonih samostalnika pred $\emptyset \leftarrow ɛ/\ə$ – (*'p̥əʃɛk*) *'p̥əs 'ka* 'psiček', (*'z̥v̥ɛ:zek*) *'z̥v̥ɛ:s 'ka* 'zvezek'
- 2.2.2.4 /k'/ je palataliziran le v primeru *'né:k*' (\approx *'né:k̥ɛ \approx *'né:k*) 'nekje'.*
- 2.2.2.5 V besedi nepalatalizirani nezvočnik ni mogoč pred palataliziranim, v izglasju pa ni mogoč nepalatalizirani nezvočnik za palataliziranim (izjema so seveda nezvočniki /č ž š/, ki ne morejo biti palatalizirani) – *'tumaz 'd' ga*

- 'neumnega', 'tumas't'mə 'neumnemu', d'va:js't' 'dvajset', 'kɥo:s't' (≈ 'kɥo:sət ≈ kə'sjt) 'kositi'.
- 2.2.2.6 Samo nezveneči nezvočniki so mogoči tudi na koncu besede pred samoglasnikom ali zvočnikom naslednje besede – m'la:t mɔ:š, s'ta:p u'kus 'slab okus'. (Pri redkih govorcih je glede na hitrost govorjenja in čustveno razvnetost v takem položaju mogoč tudi zveneči nezvočnik.) Zveneči nezvočniki na koncu besede se ohranjajo v pravih predlogih pred besedami, ki se začenjajo na samoglasnik, zvočnik ali zveneči nezvočnik – ud'nəga 'od njega', spəd'nɔ:k 'izpod nog', braz u'čē:ta 'brez očeta'.
- 2.2.2.7 Pred zvenečimi nezvočniki ima /x/ različico [ɣ] – p'rux ga 'mā:tra (toda p'rux 'kila') –, /c/ različico [ʒ] – strjz bɔ 'par:šu 'stric bo prišel' –, ki je po redukciji sprednjega samoglasnika za njim lahko tudi palatalizirana – 'puz' 'ga: (proti 'puce' 'ga: kot ukaz psu 'napadi ga') –, /č/ pa različico [ʃ] – p'ruo:ž bɔ 'šɔ (toda p'ruo:č).
- 2.2.2.8 Podvojeni soglasniki, ki nastopijo zaradi samoglasniške redukcije in na morfemski meji, se izgovarjajo podaljšano, vendar pa se predvsem v hitrem govorjenju komajda ločijo od enojnih – z_é:lē 'z zeljem', 's_je:stɾə 's sestro', p'rite (≈ p'rite) 'pridite'.
- 2.2.2.9 V nekaterih medmetih se govorita tudi [h] in [ʔ] – ə'hə 'aha', 'na:ʔ ≈ 'na:ʔā: 'nak, ne'.
- 2.3 PROZODIJA
- 2.3.1 Dolgi samoglasniki nastopajo le pod naglasom.
- 2.3.2 Naglas ne nastopa na prvotno kratkem zadnjem zlogu večzložnic – za:s'pę 'zaspi (vel.)', 'tje:mən 'temen', 'pɥo:(t)płat 'podplat', 'čęgən 'cigan', kəpɔ:vɔ (≈ kəpɔ) 'kupoval', 'frənce 'France', 'pa:r_nas 'pri nas', 'na:t'le 'na tla', 'x'ra:vət 'Hrvat'.

3 IZVOR

3.1 Samoglasniki

3.1.1 Dolgi samoglasniki

- è: ← nanaglašena e v nezadnjem besednem zlogu – nē:su, 'zē:lē 'zelje', 'pē:ku 'pekel (del. na -l)', 'lēt 'led', 'pē:rjə 'perje; listje', 'žē:nən ≈ 'žē:nin (toda 'že:nska 'žę:ns'ke)
- ← e: – 'pē:tək, s'vēt prid. 'svet', 'glē:dəm, 'trē:sem, 'grē:, u'zē:mem 'vzamem', d'vēt, 'pē:st, 'imē: (≈ star. 'jōme) 'imē:na 'ime'
- ← naglašena e v nezadnjem besednem zlogu – dētēle (I/R ed.), tē'lē:ta
- ← naglašena ě v nezadnjem besednem zlogu – sm'rē:ka, 'lēt:tə 'leto; poletje', kəlē:nə, 'rē:pa, pəlē:nə, s'trē:xa
- ← ě:, i: pred r – z'vē:rk 'izvir', 'mē:ra 'mera; mir (R ed.), 'vē:ra, s'gē:ra
- ← u: pred r (izjemoma) – mē'xē:r (≈ mē'xur) 'mehur'

- ← *i* pred istozložnim /v/ za ustničnikoma *p* in *b* – *b'è:u* 'bil (del. na -l)', *dəb'è:u* 'dobil', *p'è:u* (≈ *p'jū*) 'pil (del. na -l)' (tudi v sestavljenkah – *pəp'è:u* (≈ *pəp'jū*) 'popil'), *pəp'è:unət* 'popivnati'
- ← *ə*: – *bə'lè:n* 'bolan', *d'è:n* 'dan', *v'è:s* 'vas', *m'è:x* 'mah', *l'è:n* 'lan'
- ← naglašenege *ə* v nezadnjem besednem zlogu – *u's'è:xne* 'usahne', *prə'm'è:kne* 'premakne', *u't'è:knem* 'vtaknem'
- ← *i*: včasih za zvočnikom – *m'è:žat* 'mižati', *p'j'l'è:z'nen* 'priliznjen'
- ò: ← naglašenege *o* v nezadnjem besednem zlogu – *x'ò:də*, *d'ò:bər*, *k'ò:ža*, *š'kò:rja*, *š'kò:da*, *n'ò:səm*, *x'ò:ja* 'jelka; hoja', *n'ò:ša*, *š'kò:da*
- ← nenaglašenege *o* v nezadnjem besednem zlogu, če je bil pred njim kratek naglas – *jə'gò:da* 'jagoda'
- ← *o*: ali *ɔ*: pred istozložnim *j* – *m'ò:j*, *z m'è'nò:j*, *zə'm'ò:j* (≈ *zə'mɔ:j(ə)*) povdk. 'dobro'
- ← *u* pred istozložnim *r*, *j* – *k'ò:rba* 'kurba', *'č'ò:j(te)* 'čuj(te)'
- ← *e* (izjemoma) – *mə'č'ò:xa* 'mačeha'
- ← v prevzetih besedah – *'g'ò:rta* 'trak' (n. Gurt), *'k'ò:rblət* 'poganjati lmotorl' (n. kurbeln)
- ɛ: [e:] ← *e*: – *p'è:pe:u* 'pepel', *p'è:č*, *č'è'be:ta*, *j'è:se:n*
- ← *ě*: – *m'le:kə*, *s'v'è:ča*, *z'v'è:zda*, *b're:k*, *'me:x* 'meh', *t're:bəx*, *'l'è:te* 'leta (I mn.)', *'me:sənc* 'mesec', *'be:u*, *'be:ta*, *'b'è:le*, *s''le:p*, *s''l'è:pe*, *s''v'è:tət*, *'l'è:p*, *'l'è:pe*
- ← *ě*, ki je prišel pod naglas po premiku kratkega naglasa za zlog proti začetku besede – *z'g'r'è:šət*, *'l'è:pə* (≈ *'l'əpə*) prisl. 'lepo'
- ← *aj* – *'k'è:* 'káj' (toda *'ká:* 'káj'), *'s'è:* 'saj', *'d'è:* 'daj', *'d'è:te* 'dajte', *'d'è:ta* 'dajta', *'d'è:* ≈ *'z'd'è:* 'zdaj', *'d'è:le* ≈ *'z'd'è:le* 'zdajle'
- ← *a:j* – *te 'r'è:nə* 'pokojni', *ta 'r'è:na* 'pokojna', *'m'è:xnə* 'majhni (I mn. m. sp.)', *'m'è:xən* 'majhen'
- ← *-e:j* – *d'èb'è:l'è:* 'debelej(š)e', *drəb'n'è:*, *g'ləb'ə'č'è:* 'globlje', *xit'r'è:*, *xlad'n'è:*, *legə't'n'è:* 'lažje', *məč'n'è:* 'močnejše', *pəč'as'n'è:*, *s'v'et'l'è:*, *švax'n'è:* 'šibkeje', *t'əm'n'è:*, *p'r'è:* 'prej', *nap'r'è:* 'naprej', *zat'r'è:* (star.) 'zato(rej)'
- ← *i* v glagolski priponi *-irati -iram* – *u'be:rat* (≈ *u'b'è:rat*) 'obirati', *tauf'e:rat* 'tekati', *zəp'e:rat* (≈ *zəp'è:rat* ≈ *zəp'j'e:rat*) 'zapirati', *pəb'e:rat* (≈ *pəb'è:rat*) 'pobirati'
- ← *e* v predponi *pre-* (← *pro-*) v posameznih primerih, ko je naglašen – *nap'r'è:də* 'naprodaj'
- ← *e* + *i* v glagolu 'nimam' itd. (← *ne имамъ* – Ramovš 1936: 193–194) – *'ne:m*, *'ne:məš*, *'ne:ma* (≈ *'njam*, *'njmaš*, *'njma*)
- ← *i* v posameznih primerih – *səp'e:xat* 'sopihati', *ka'm'è:lca* 'kamilica'
- ɔ: ← *o*: – *'n'ò:s*, *'k'ò:st*, *'n'ò:č*, *'v'ò:s*
- ← zgodaj podaljšanega naglašenege *o* – *u't'r'ò:k* (R mn.), *pər*

- utʀo:cex* (M mn.)
- ← *q*: – 'mʀ:š, 'gʀ:bəc, kʀʀ:p ž 'klop'
 - ← naglašene *q* v nezadnjem besednem zlogu – 'gʀ:ba, 'kʀ:ča, 'tʀ:ča, 'mʀ:ka
 - ← *f*: in *f* – 'vʀ:k 'volk', 'pʀ:n 'poln', 'vʀ:na 'volna', 'sʀ:ncɛ 'sonce'
 - ← istozložnih naglašene *ow*, *ol*, *o:w*, *o:l*, *a:w* in iz skupin *ow*, *ol* – *da'mʀ*: 'domov', *s'tʀ*: 'stol', 'pʀ: prisl. 'pol', 'ʀ:ca 'ovca; storž' (toda 'ʀ:uʀ ≈ 'ʀ:un 'oven'), *gʀ'mʀ:jə* 'grmovje', *fɛ'žʀ*: 'fižol', *gʀ'dʀ:n* 'lačen' (toda 'bʀ:lnɛca ≈ 'bʀ:lnjca ≈ 'bʀ:lnɛca 'bolnica, bolnišnica', kar je novejša izposojenka)
 - ← *a*: v posameznih primerih – 'kʀ:m(əʀ) (≈ 'kɑ:m(əʀ)) 'kam(or)'
 - je: ← ə – 'tje:š -a -ə 'tešč', 'tje:mən, 'dje:š, 'vje:sɛ 'vasi (R ed., I mn.), 'žje:rak -rka -ə 'žarek, žaltav', 'bje:det 'bedeti'
 - ← *e*, ki je prešel pod naglas po premiku naglasa s končnega kratkega zloga – 'žje:na, 'tje:ta, u'rje:me 'vreme'
 - ← *e*, *ě*, ki je pozno prešel pod naglas – 'pje:ta, 'rje:pəc 'rep', pəklje:kənt' 'poklekniti'
 - ← naglašene *e*, *e*, *ě* v edinem besednem zlogu – *c'vje:k*, *xrje:n*, 'vje:č (toda *kme:t*)
 - ← *e*, *e*, *ě*, ki je prešel pod naglas po premiku cirkumfleksa na zadnjem zlogu za zlog proti začetku besede – 'mje:sə, 'tje:stə, 'sje:nə, 'pje:čə 'peči (R ed., I mn.), 'brje:ga
 - ← *e* v predponi *pre-* (← *pro-*), ki je prešel pod naglas – *p'rje:dat* 'prodati', *p'rje:star* (*prastó:ra*) 'prostor'
 - ← *i*: pred *r* ali med dvema zvočnikoma – *u'mje:rja* 'umira', *zəp'je:rjam* 'zapiram', 'mje:rən (≈ 'mé:rən) 'miren'; 'mje:mə 'mimo'
 - ← v posameznih primerih prvotno prednaglasnega *o* med dvema zvočnikoma – *flje:rjan* *fler'jā:na* 'Flor(i)jan'
 - uo: ← *o*, ki je prešel pod naglas po premiku naglasa s končnega kratkega zloga – 'nuo:ga, 'kuo:za, kʀuo:pɛ 'klopi (R ed., I mn.)'
 - ← naglašene *o*, *q* v edinem besednem zlogu – 'puo:t 'pôd', *kruo:k* 'krop', *s'truo:k*
 - ← *o*, *q*, ki je prešel pod naglas po premiku cirkumfleksa na zadnjem zlogu za zlog proti začetku besede – 'muo:tən, 'kuo:s tɛ (≈ *kəs'ti*) 'kosti (R ed., I mn.)'
 - a: ← *a*: in naglašene *a* v nezadnjem besednem zlogu – *m'ra:k*, *m'la:t -da -ə* (≈ *m'lâ:t -da -ə*), 'la:s, *b'ra:da*, 'pa:ɥc 'palec', 'ba:la 'bala (del. na -l), 'ma:ma, 'a:te, 'ka:kat, 'pa:lca, s'ja:t (≈ s'jâ:t) 'sejati lsemel', 'pa:nčat (otr.) 'spati', *g'la:va*, *b'ra:da*
 - ← *a*: ki mu sledi istozložni /v/ – *kra:ɥ*, *kra:ɥjə* 'kravji', *kə'va:ɥ*, *pəp'ra:ɥ* (≈ *pəp'râ:vɛ*) 'popravi'
 - ← kratkega naglašene *a* – 'ga:t 'gad', 'na:s, 'sta:r, *b'ra:t* 'brat', *m'ra:s*
 - ← *a*, ki je prešel pod naglas po premiku cirkumfleksa na zadnjem

- zlogu za zlog proti začetku besede – *p'ra:xə* 'prahú', *u'ra:tə* 'vratú', *s'tra:xə* 'strahú', *z'la:tə* s 'zlató', *'ta:k* 'takó'
- ← glasov, ki bi sicer dali /è:/ (gl. pri /è:/) pred istozložnim /j/ – *'ža:jn* (≈ *'ža:jŋ*) 'žejen', *'pa:js'jə* 'pasji', *'pa:jsa* 'pesa'
- ← o za /v/, ki je prišel pod naglas po premiku naglasa s končnega kratkega zloga – *'va:sa* 'osa', *'va:da* 'voda', *g'va:rət* ≈ *gə'va:rət* 'govoriti', *'va:rax* 'oreh', *'va:trak* 'otrok', *'va:kə* 'oko', *'ga:lfat* 'goljufati'
- ← e, ě za /č ž š r j/ – *'ša:* 'še', *'ja:dŋ* 'eden', *'ja:zək* 'jezik'
- ← iz *r:*, *r* (skupaj z *r*) – *'pa:rst* m/ž 'prst', *'va:rba* 'vrba', *s'ta:rt -dɛ* ž 'med m', *'sa:rne* 'srna (I/R ed., I mn.)', *'a:rjast* ≈ *'a:rjə* 'rjast'
- ← e v nikalnici 'ne' in v posameznih primerih po umiku naglasa nanj – *'na:_bə* 'ne bo', *'na:_m* 'ne bom', *'na:_mə* 'ne bomo' itd., *'pa:čət se* 'pečati se' (toda *pɛ'čā:m se*)
- ā: ← a: v posameznih primerih – *'ká:šlɛm* 'kašljam', *'krā:l*, *'grā:t*, *u'rāt* 'vrat (m I ed.; s R mn.)', *'jā:strap* 'jastreb', *'pā:s* 'pas', *'kā:ŋgla*, *z'lāt* 'zlat', *'tā:k* 'tak(šen)'
- ← a: + j – *'kā:* 'káj', *z'akā:* 'zakaj'
- ← ě: za ž v posameznih primerih – *'žā:ja* 'žeja'

3.1.2 Kratki samoglasniki

3.1.2.1 Kratki naglašeni samoglasniki

- i [i] ← *i:* – *'sijn*, *'zjma*, *'ljst*
- ← naglašeneга i v nezadnjem besednem zlogu – *brad'vija*, *'žjla*, *'šjla* (≈ *'šələ*) 'šilo'
- ← naglašeneга e, ě, ě, pred /j/, [ŋ] – *'vija* (≈ *'vɛ:ja*) 'veja', *'rija* (≈ *'rɛ:ja*) 'reja', *b'rija* (≈ nov. *b'rɛ:ja*) 'breja', *u'dija* (≈ *u'dɛ:ja*) 'odeja', *■rə'tija* 'Doroteja', *nd'rijat se* (≈ *nd'rɛ:jat se*) 'spakovati se; slabšati se lvremel', *'bižə* ≈ *'biš* (≈ *'bɛ:(j)žə* ≈ *'bɛ:(j)š*) 'beži', *'bište* (≈ *'bɛ:(j)šte*) 'bežite', *'sijat* 'sejati ls sitoml', *'piɥcer* (≈ *'pɛ:ɥcer*) 'cepljeno drevo', *'piɥc(v)at* (≈ *'pɛ:ɥc(v)at*) 'cepiti', *'ziɥnat* (≈ *'zɛ:ɥnat*) 'zelnat'
- ← *-oji(-) – s'tjɛm* (≈ *stə'jim* ≈ *stə'jɛm*) 'stojim', *'bjm se* (≈ *bə'jim se* ≈ *bə'jɛm se*) 'bojim se'
- ← ě v glagolu 'nisem' itd. – *'njsəm*, *'nisɛ*, *'ni*
- ← u v edinem primeru – *mɛ'kižə -va -ə* prid. 'mehkužen'
- u ← *u:* – *'kluč*, *u'fup* 'olupek'
- ← naglašeneга u v nezadnjem zlogu – *'fupɛm* 'lupim', *'buku* 'bukev', *'južna* 'južina, kosilo', *'kuxat* 'kuhati'
- ← izglasnih *-ul* in *-uw* – *u'bu* 'obul', *sə'zu* 'sezul', 'ču 'slišal'
- ← o: v posameznih primerih – *'kumɛ* 'komaj', *pəne'gudɛt se* 'izrodititi se'
- ← o v prevzetih besedah – *čɛ'kurja* 'cikorija', *'muškra* 'šivilja', *'tutəŋgr'ober* 'grobar' (n. Totengräber), *'tutəŋkāmra* 'mrliška vežica', *'furəm -rma* 'način' (n. Form), *'šudər -dra* 'gramoz'

- (n. Schoder), **■***amb'ruš -ža* 'Ambruž [gospodar v Bočni]' (← Ambrož), *t'rucat -əm* 'vztrajno trditi' (n. trotzen)
- ← onomatopejskega *u* – *kukoça 'kuka* 'kukavica kuka'
- ← *ol* – *'juša* 'jelša'
- ę
- ← dolgega naglašenege *i* v posameznih primerih – *'zɛt 'zjda* 'zid'
- ← *ě, i*, ki je prišel pod naglas po premiku cirkumfleksa z zadnjega zloga za zlog proti začetku besede – *'lɛpə* (≈ *'le:pə*) prisl. 'lepo',
- ← *i*, ki je prešel pod naglas po premiku naglasa z zadnjega zloga proti začetku besede – *s''vɛne s* 'prašič'
- ← kratkega naglašenege *i* – *'nɛç* 'nič', *'nɛxčar* 'nihče', *'tɛč* (≈ *'tič*) 'ptič', *'sɛt* (≈ *'sjt*), *'mɛš* (≈ *'miš*)
- ← *u* za *l* po premiku naglasa nanj – *'lɛdɛ* 'ljudje'
- ← *e, ə* v posameznih primerih – *'mɛne* (≈ *'məne*) 'mene', *'mɛnɛ* (≈ *'mənɛ*) 'meni', *'tɛt* ≈ *'tɛtɛ* (≈ *'tət* ≈ *'tətɛ*) 'ta (I ed. m. sp.)' (po samoglasniški harmoniji)
- ← *i* v prevzetih besedah – *š'pɛl š'pile* 'igra ls kartamil' (n. Spiel)
- o
- ← kratkega naglašenege *ə* – *'pəs, 'vəs* 'ves'
- ← *ɔ*, ki je prišel pod naglas po premiku naglasa s končnega zloga – *'zəbɛ* 'zobje', *'məškɛ* 'moški', *'vəgu -gla* 'vogal'
- ← naglašenege *o* v nezadnjem besednem zlogu – *'vəle* 'volja (I/R ed.); olja (R ed.)'
- ← *ě, ɛ* za *lj/* – *'jətra, 'jə(te)* 'jej(te)', *'jəza* 'jeza', *u'jət -a -ə* 'ujet'
- ← *ii, i* za *lč ž š r j/* – *zəšət* 'zašiti', *'rət* 'riti (nedov.); rit', *sk'rət* dov. 'skriti', *'jət* 'iti', *'jədɛ* ≈ *'jət* 'pojdi', *'jəte* 'pojдите', *u'žət* 'užiti', *spəčət sɛ* dov. 'spočiti se', *'jəgla* 'igla', *s't'rəžba* 'striženje'
- ← kratkega naglašenege *u* – *'tə* 'tu', *'vəš* 'uš', *k'rəx* (≈ *k'rux*), *'kəp* (≈ *'kup*), *'čət* 'slišati', *u'bət* dov. 'obuti'
- ← *u*, ki je prešel pod naglas po premiku kratkega cirkumfleksa s končnega zloga – *đ'rəgɛ* 'drugje', *'rəmen* (≈ *rə'mjɛ:n*) 'rumen', *'xədə* (≈ *'xudə*) prisl. 'hudo', *'pəstə* (≈ *'pustə*) prisl. 'pusto'
- ← kratkega naglašenege *in* po naglasnem premiku naglašenege *a* – **■***frənc* 'Franc', **■***frənce ■frən'cɛ:ta* 'France', *s't'rəns'kɛ* (≈ *s't'rā:ns'kɛ*) 'stranski', *'məstən -tna -ə* (≈ *'ma:stən -tna -ə* ≈ *'ma:sən -sna -ə*) 'masten'
- ← *a*: v posameznih primerih med dvema zvočnikoma – *'rəma* (≈ *'rā:ma*) ž 'rama', *p'ləmən* (≈ *p'lā:mən*) 'plamen'
- ← *a* v besedi 'kakor' – *'kəkər*

3.1.2.2 Kratki nenaglašeni samoglasniki

- i
- ← *i*, kadar se ne reducira v *lɛ/* (za *lč ž š r j/* v *lə/*) – *kɛ'pi* (≈ *ki'pi*) 'kipi', *ž'i'vi* (≈ *žə'vi* ≈ *žvi*) 'živi'
- ← *e*, kadar se ne reducira v *lɛ/* (za *lč ž š r j/* v *lə/*) – *č'ižā:na* 'čežana', *p'iɲkā:tə* (≈ *pɛɲkā:tə*) 'nalivno pero'
- u
- ← vzglasnega *u* – *u'še:sə* 'uho'

- ← vzglasnega *o-* (ostane tudi v obliki s predpono) – *u'ré:xę*, (*z*)*u'rǎ:lę* '(z)oralí'
- ← izglasnih *-w* ali *-l* v položaju za /t/ – *'ča:ru* 'deževnik, črv', *'ba:ru* 'brv', *u'ma:ru* 'umrl'
- ← izglasnih *-il*, *-ěl* in *-iw* s palataliziranjem predhodnega soglasnika (če je palataliziranje mogoče) – *m'fǎ:t'u* 'mlatil', *'xuo:d'u* 'hodil', *p'lě:s'n'u* 'plesniv', *sp'lě:s'n'u* 'splesnel', *na'dušlu* 'nadušljiv', *z'bě:rčlu* 'izbirčen', *spurčlu* 'izbirčen [pri jedi]'
- ← izglasnega *-ow* – *zdrǫ'njku* 'zdravnikov (R mn.)',⁴ *'puo:kru* (≈ *pəkrəu*) *pəkrəva* 'pokrov'
- ← *-ew-*, *-wi-*, *-ol-* pred pripono *-ca*, *-əc* – *'le:stuca* (≈ *'le:stvəncə*) 'lestev', *'kɥo:zuc kəzɔ:ca* 'kozolec'
- ← izglasnega *-e* pri sam. s. sp. za *c, ĩ, n* (ki ne podaljšujejo osnove) – *'so:ncę*, *'sa:rcę* 'srce', *'pɔ:lę* 'polje', *znd'mjē.nę*, *'za:rņę* 'zrnje'
- ← izglasnih *o, q, u, ə* za prvotno palatalnim soglasnikom – *'čę:ɥlę* (D/M/O ed.), *'va:gnę* 'ognju (D/M ed.), ognjem (O ed.)' *'tɥknę* 'luknjo (T ed.)'
- ← izglasnega *-je* – *d'rəgę* 'drugje', *'lędę* 'ljudje' (če tu ni iz *-i*)
- ← *ə* v priponi *-ək* ne za /č ž š r j b f/ – *'dė:dęk -a* 'možiček', *'lulęk -a* 'moški spolni ud', *'mucęk -c'ka* 'mucek', *pənd'ę:lęk -lka*, *'mjė:sęk -a* (otr.) 'meso', *'zizęk -a* 'dojka, sesek', *'jje:zęk -a* 'manjšalnica od jez'
- ← *i* v priponi *-ika*, razen za /č ž š r j b m v/ – *mərmǎ:dęka* (otr.) 'manjšalnica od marmelada', *ž'va:dęka* 'majhna žival' (← živad), *'va:dęka* 'vodica', *'žilęka* 'žilica', *'lulęka* 'žensko spolovilo', *'lizęka* (≈ *'lizika*), *'mizęka* 'mizica', *'so:zęka* 'solzica', *'kɥo:zęka* 'manjšalnica od koza'
- ← nenaglašnega, tudi izglasnega *i* ne za /č ž š r j/ – *tęši* 'tišči', *'žė:nęn* 'ženin', *zędǎ:r* (≈ *zǎdǎ:r*), *'ja:zęk* 'jezik', *g'rǎbęt*, *'xɔ:dęm*, *'mizę*, *p'ridę* (≈ *p'rit*) 'pridi'
- ← prednaglasnega *o, u* za *p* – *pę'le:j* 'polaj', *■pę'lǎ:nc* 'Poljanec [prebivalec Poljan (pri Rečici ob Savinji) prebivalec Polj, tj. Spodnje Savinjske doline]', *■pęstɥo:ta* 'Pustota lledinsko ime v Rovtu pod Meninol', *pęstǎta* (≈ *pəstǎta*) 'pustila', *pęlɔ'n'ǎ:k* 'polovnjak lsodl', *pę'nɔ:ca* (≈ *pə'nɔ:ca*) (slabš.) 'posoda'
- ← prednaglasnega *u* za *ĩ, l* – *klę(n)'ča:ɥncə* ≈ *klę(n)'ča:ɥncə* 'ključavnica', *lę'be:zən* 'ljubezen', *lę'bě:nskę* 'ljubenski < Ljubno ob Savinji]', *■lę'bija* 'Ljubija lkr. imel', *lę'di* 'ljudi (R/T mn.)', *■lę'cija* 'Lucija', *lę'sǎna* ≈ *lę'sǎne* (≈ *lǎ'sǎna* ≈ *lǎ'sǎne*) '(jajčna, orehova) lupina'

⁴ V Spodnjih Krašah nekateri govorci, v Bočni pa nasploh razlikujejo *b'rǎ:to -va -ə* (prid.) in *b'rǎ:tu* (R mn.) 'bratov'; oblika *b'rǎ:to* v Spodnjih Krašah pri večini govorcev pomeni oboje.

- ← prednaglasnega *e*, *ě* – *mę'xé:r* 'mehur', *mę'nó:j* 'menoj', *sę'bó:j* (*≈ sę'bó:j*) 'seboj', *tę'bó:j* (*≈ tę'bó:j*) 'teboj'
- ← -*o*j v 1. ženski sklanjatvi – *s k'rǎ:vę* 's kravo' (in analogno tudi v 2. ženski sklanjatvi – *z 'nitę* 'z nitjo'; prim. Rigler 1980: 30)
- ← v prevzetih besedah – *'fę:rtęk* -- -- prid. 'gotov', *'lę:dęk* -- -- prid. 'neporočen, samski', *sę'gurnǎ* (*≈ s'i'gurnǎ*) 'gotovo'
- ǎ ← *ǎ* v priponah -*ǎc*, -*ǎr* ipd. – *x'lǎ:pǎc*, *'šudǎr* 'gramoz'
- ← *ǎ* v skupini *kǎt* – *kǎdǎ:* (*≈ g'dǎ:*), *kǎdǎ:r* (*≈ g'dǎ:r*) 'kdor', *kǎda:j* (*≈ g'da:j*) 'kdaj'
- ← *ǎ* v priponi -*ǎk*, -*ǎik* za /č ž š r j b f t/ – *'zǎbǎk* *≈ zǎp:bǎk* 'zobek', *'mǎ:čǎk* 'maček', *kǎ'nųo:fǎk* *≈ k'nųo:fǎk* 'gumbek', *s'tǎ:lčǎk*, *'tųo:rǎk*, *'nųo:žǎk*, *'pé:tǎk*, *čę'tǎ:rtǎk* *≈ čǎ'tǎ:rtǎk*
- ← *i* v priponi -*ika* za /č ž š r j b m v/ – *'lubǎka* 'ljubica', *'rjbǎka* 'ribica', *'kǎ:rbǎka* 'kurbica', *'jǎ:mǎka* 'jamica', *'ma:mǎka* 'mamica, mamka', *'sųo:vǎka* 'sovica', *'pužǎka* 'punčka |lutka]' (← puža)
- ← *o*, *q* – *zǎbǎ:* (*≈ zǎbǎ:*) 'zob (R mn.)', *vǎg'tǎ:* 'vogalov', *stǎ'ljca* 'stolica |pripraval', *'tję:tǎk* *≈ 'tję:tǎx* 'teloh', *sǎ'bó:j* (*≈ sę'bó:j*) 'seboj', *tǎ'bó:j* (*≈ tę'bó:j*) 'teboj'
- ← nenaglasnega *u* – *lǎšjna* *≈ lǎšjine* (*≈ lęšjna* *≈ lęšjine*) '(jajčna, orehova) lupina', *sǎšjt* (*≈ 'sušǎt*) 'sušiti', *t're:bǎx*, *b'rǎ:tǎ*, *'vinǎ* 'vino (I/T ed.)', *pǎšųo:ba* 'puščoba', (*in*)*štrǎmję:nt* 'glasbilo'
- ← prednaglasnega *ǎ* – *sǎšit* *≈ sǎšǎt* 'sešiti', *sǎšjt* prid. 'sešit'
- ← izglasnega -*i* za /č ž š r j/ – *'tǎ:čǎ* 'toči (D ed.); tolci', *'nųo:žǎ* 'noži', *'tišǎ* 'tišči (vel.)', *'pję:rǎ* (*≈ 'pję:r*) 'peri', *'vję:rjǎ* 'verjemi'
- ← izglasnih *o*, *q*, *u* ne za palatalnim soglasnikom – *'žjtǎ* (I/D/T/M/O ed.), *m'lǎ:kǎ* 'mlako (T ed.)'
- ← *a* – *sǎmǎ:težǎn* (*≈ sǎmǎ:težǎn*) 'samotežen', *■frǎn'cé:ta* 'Franceta (R ed.)', *'cęgǎn* (*cę'gǎ:na*) 'cigan', *k'rǎžǎn* -*a* -*ǎ* 'križan'
- ← *o*, *a* v končnicah -*om* in -*am* samostalniških sklanjatev – *s'ųo:ǎm* 's stoli', *s'krǎ:vǎm* 's kravami'
- ← nenaglasnega *r* (skupaj *z r*) – *kǎrtine* *≈ kǎrtjna*, *'kǎ:kǎr* 'kolkor', *dǎrvǎ:jǎ* 'drva (skupno ime)' (← drvovje), *stǎ'žǎj* 'stežaj'
- ← prednaglasnega *a* (skupaj *z r*) – *nǎrkǎ:za* (*≈ nar'kǎ:za*), *mǎrma'lǎ:da* 'marmelada', *kǎrbjt* (*≈ kar'bjt*) -*a* 'karbid', *pǎrtija* (*≈ par'tija*) 'delovna skupina', *xǎrpuna* (*≈ xar'puna*), *gabǎr'de:n* 'gabarden', *mǎrkǎ:c'ja* *≈ mǎrkǎ:cija*, *'kǎ:kǎrs'kę* (*≈ 'kǎ:kǎrs'kę*) 'kokarski |< Kokarjel', *sǎrdjna* (*≈ sar'djna*) 'sardina'
- ← prednaglasnega ali nenaglasnega reduciranega *i* (skupaj *z r*) (← *ri*, tudi v predponi 'pri-') – *pǎr* 'pri', *pǎr'né:su* 'prinesel', *■kǎrs'tjna* (*≈ ■kris'tjna*), *ǎrtine* (*≈ rǎtine*) 'ritina |del deblal', *pǎrvǎ:šǎt* 'privoščiti'
- ← prednaglasnega *u* (skupaj *z r*) (← *ru*) – *drǎ'ga:č* 'drugače', *drǎ'gǎ:t* 'drugod'

- ← -*qj* v 1. ženski sklanjatvi – *s'xišə 's hišo* (in analogno tudi v 2. ženski sklanjatvi – *z'mišjo 'z mišjo*)
- ← *i* – ■*mək'la:uš*, ■*šmə'xé:u* ≈ ■*šmę'xé:u* 'Šmihel nad Mozirjem lkr. imel', *məst'lé:rat* ≈ *məst'ré:rat* (≈ *męst'lé:rat* ≈ *męst'ré:rat*) 'ministrirati', *nə'kó:l* (≈ *nę'kó:l*) 'nikoli', ■*cə'ril* (≈ ■*cę'ril*) 'Ciril', *štə'rna:jst* (≈ *štę'rna:jst*) '14'
- ← *e* – *p'ləmən* (≈ *p'lā:mən*) 'plamen'
- ę [e] ← prednaglasnih *e*, *e*, *ě* – *le'nuo:ba* ≈ *le'nūo:ba*, *leš'njka* ≈ *les'njka*, *le'v'jca* ≈ *le'v'jca*, *ple'n'jca* ≈ *ple'n'jca*, *črę'pine* (≈ *črā'pine*) (I/R ed.), *reš'n'jca* (≈ *raš'n'jca*), *cę'djt* ≈ *ce'djt* (≈ *cę:dęt*), *le'se:n* ≈ *le'se:n*, *sne'že:n* ≈ *sne'že:n*
- ← prednaglasnega *r* (skupaj z *r*) – *čęrk'lju* 'cmerav'
- ← nenaglašenege *ę* – *pā'met -mętę*
- ← izglasnega *ę* pri sam. s. sp. ne za /č ž š r j/ – *s'vęne s* 'prašič', *'ka:ce s* 'mucka', *'zrje:be* 'žrebe', *'tje:le* 'tele', *'jəme* (≈ *įmė:*) 'ime'
- ← *e* v samostalniški priponi -*er* (← -*ar*) – *m'liner -nęrja* 'mlinar', *m'linerca -nęrce* 'mlinarica'
- ← ponaglasnega *a* za *ń, Ā* – *krā:le* 'kralja (R/T ed., I/T dv.)', *'kūo:ne* 'konja (R/T ed., I/T dv.)', *'zje:mle* 'zemlja (I/R ed.)', *kə'rtine* (≈ *kə'rtjna*) 'krtina (I/R ed.)' (← krtinja), *'sa:rne* 'srna (I/R ed.)' (← srnja), *'pje:let* 'peljati'
- ← istozložnega *aj* – *u'čę:re* 'včeraj', *'dele(te)* 'delaj(te)', *'de:leta* 'delajta', *'duo:mę* 'doma', ■*mę'dā:č* (≈ ■*maj'dā:č*) 'Majdač |gospodar v Spodnjih Krašah|'
- ← -(*e*)*je* – *vā:rčne* 'varčneje', *u'biųne* 'obilneje', *vā:rne* 'varneje', *'niže* 'nižje, niže', *'lušne* ≈ *'lušne* 'bolj prijetno', *s'nā:žne* 'bolje'
- ← *ə* v pridevniški in samostalniški priponi -*ək* – *'lje:xek* ≈ *'lje:gek* 'lahek', *g'lā:dek* (≈ *g'lā:dək*), *'tje:nek* 'tenek', *s'lā:dek* (≈ *s'lā:dək*), *krā:tek* (≈ *krā:tək*), *'lis'tek*, *z'vę:zek*, ■*tq:nček -a* 'Tonček', ■*fra:nček -a* 'Franček', *'a:tek -a*
- ← *i* v samostalniški priponi -(*n*)*ik* – *kq:tnek* 'kočnik', *kq:čnek* 'zajčnik', *'za:jčnek* 'zajčnik', *'fičnek* 'novec majhne vrednosti', *'a:jdnek* 'ajdov kruh'
- ← pred- ali ponaglasnega *o* – *te'bā:k* 'tobak', *'pō:vęd'ne* 'povodenj (I/R ed.)' (← povodnja), *'pō:vej* 'povoj', *'vę:sek* (≈ *vę'suo:k*) 'visok', ■*pe'lō:na* 'Polona', *ge'l'fju* (≈ *gal'fju*) 'goljufiv'
- ← pred- ali ponaglasnega *a* – *makę'dā:m* (≈ *mak'dā:m*) 'maka-dam', *'gō:leš* 'golaž', (■) *te'l'jā:nka* 'Italijanka; italijanka |pasma kokoši; puškal'
- ← *i* – *ęne:kcija* 'injekcija', *varękjna* 'varikina', *be'tumen* 'bitumen', *de're:ktq* 'direktor', *z de're:ktņę* 'hitro, brez obotavljanja, naravnost liti, prutil', *ubę'ra:ųnek* 'obiralnik', *reškę:rat* 'riskirati'
- o ← istozložnih *ow*, *ol*, *aw*, *al* (lahko tudi pred priponami, v katerih

prihaja do redukcije) – *brɔ'njca* 'borovnica', *glɔ'njɔk* 'glavnik', *gl'è:dɔ* 'gledal', *lâ:stɔka* 'lastovka', *kukɔca* 'kukavica', *s'markɔc* 'smrkavec', *fɔšd'rjɛ* 'nevoščljiv', *fɔl'è:rat* (≈ *faul'è:rat*) 'favlirati', *fɔl'è:ncat* (≈ *faul'è:ncat*) 'lenariti', *zɔɔn* (≈ *zraunɔ*) predl. 'zraven', *fɔš'šija* 'nevoščljivost; drobnocvetni rogovilček', *ka'ruzɔna* 'koruzna slama', *žâ:gɔna* 'žagovina', *d'è:lɔn* 'delaven', *d'è:žɔ:n* 'deževen', *mrɔ'lišə* (≈ *mraul'lišə*) 'mravljišče', *rɔ'njina* (≈ *raunjina*) 'ravnina', *zdrɔ'njɔk* 'zdravnikov (R mn.; prid.)', *b'râ:tɔ* 'bratov (R mn.; prid.)' (prim. op. 4) (toda *bɔl'niška* 'bolniški dopust')

- ← *el* – *čeb'ɔ'nâ:k* 'čebelnjak'
- ← ponaglasnega *o* pred raznozložnim /v/ – *ma'cè:snɔva* 'macesnova', *'jâ:lɔva*, *■tinčkɔva* 'Tinčkova'⁵
- ← prednaglasnega *e* za *r* – *ubrɔž'ljina* (≈ *ubrazljina*) 'obrezlina', *rašɔ:vət se* 'reševati se; godovati'
- ← prednaglasnega *ve* – *žɔp'le:ɲka* (≈ *žap'leɲka*) 'žveplenka'
- ← *o* v novejših besedah, kjer ni prešel v *ə* – *prɔg'râ:m*, *vɔdɔ'vɔ:t* 'vodovod'
- a ← *a* – *ma'tinčək*, *gl'è:daɫa*, *lâ'pux* 'lapuh'
- ← *e*, *ɛ*, *ě* v položaju za /č ž š r j/ – *črâ'pine* (≈ *črě'pine*) 'črepinja (I/R ed., I mn.)', *'tɔ:ča* 'toče, toča', *'gɔ:ša* 'gozd (I/R ed., I mn.)' (← gošč-), *'va:rax* 'oreh', *'ró:ža* 'roža', *'ma:ča* s 'mucka', *'pɛša* 'pišče', *■jò:ža* 'Jože', *■jɔ:ža* ž 'Joža (I/R ed., I mn.)', *■inža* 'Inže [os. ime]' (← Janez), *ša* 'še', *'jâ:mšak -a* 'jamski les', *'ka:ršan* 'krščen'
- ← ponaglasnega *o* pred raznozložnim /v/ (pri redkih govorcih – običajni refleksi je /ɔ/) – *ma'cè:snava* 'macesnova', *■be:ndava* 'Bendova' (prim. op. 5)
- ← *o* v posameznih primerih disimilatoričnega akanja in akanja za *r*, *l* – *'va:trak* 'otrok', *'p'râ:prat* 'praprot', *klâ'buk* 'klobuk', *lâ'pâ:r* 'lopar', *'lâ:par* 'lapor', *da'mɔ:* 'domov', *ka'ruza* 'koruzna', *glâ'buč* 'plešast' (← golobuč), *k(ə)lâ'riža* 'kolesnica' (← koloriža), *pa'tò:ɲka* (≈ *pə'tò:ɲka*) 'potonika'
- ← *e* v posameznih primerih, predvsem za *m* – *mɲma'lâ:da* 'marmelada', *ma'cɛ:des -za* 'mercedes', *ca'pjn* 'cepin', *'cjmət* 'cimet', *'žâ:mat* 'žamet', (■) *mar(ə)kâ:ɲka* ≈ (■) *mari:kâ:ɲka* (≈ (■) *(a)mer'kâ:ɲka* ≈ (■) *(a)mer'kâ:ɲka*) 'Američanka; amerikanka [izseljenka, riba, žaga]', *ad'na:jst* 'enajst'
- ← prednaglasnega *ve* – *žap'le:ɲka* (≈ *žɔp'le:ɲka*) 'žveplenka'
- ← *e* v nikalnici 'ne' – *na*

⁵ Pri nekaterih govorcih v Spodnjih Krašah je fakultativna različica z /a/, ki je v Bočni splošno rabljena – *ma'cè:snava* 'macesnova', *■be:ndava* 'Bendova'.

3.1.2.3 Zlogotvorni zvočniki

- ɾ ← pred- ali ponaglasnega *ər* (← ri, ra, ro, ru, or, ur, ɾ, tudi v predponi pri-) – ■*kɾs'tjna* (≈ ■*kristjna*), *ɾ'tine* (≈ *rə'tine*) 'ritina ldel deblal', *pɾ'vɔ:šət* 'privoščiti', *'e:ɱkɾt*, *'xitɾ* prisl. 'hitro', *dɾ'bjt* (≈ *drə'bjt* ≈ *druo:bət*) 'drobiti', *dɾ'ga:č* 'drugače', *dɾ'gɔ:t* 'drugod', *bɾc"lâ:n* 'porcelan', *kɾbɛ'rija* 'kurbarija', *kɾ'jâ:va* 'kurjava', *'šudɾ* 'gramoz', *dɾ'vɔ:jə* 'drva (skupno ime)', *stɾ'žaj* 'stežaj'
- ← prednaglasnega *ər* (← ar) – ■*mɾmâ:lâ:da* 'marmelada', *kɾ'bjt* (≈ *kar'bjt*) -a 'karbid' (druge primere gl. pri /ə/)
- ← *ər* iz *ə* – *tɾmâ'či se* 'mrači se'
- l ← *əl* iz *li*, *el* za *t*, *d* – ■*mjuo:d'lte* 'molite (vel.)', ■*rud'lj* 'Rudelj'
- ← *əl* iz *el* – ■*miklɱne* 'Mikeljni lhišno ime v Spodnjih Krašah!', *pɛ'cikl* 'kolo'
- ← *l* za istozložnim [ɥ] – ■*pa:ɥl* (≈ ■*pa:ul*) 'Pavel(j)', *'ma:ɥl* (≈ *'ma:ul*) 'gobec prežvekovalcev'
- ɱ ← nenaglašanih *əm*, *om*, *am* – ■*njsɱ* 'nisem', *sɱ* 'sem (1. os. ed.)', *bɱ* 'bom', *zme:rɱ* 'zmerom', *tɱ* 'tam'
- ← ponaglasnega *ɛm* – *'kô:lɱ* 'premog'
- ɳ ← *ən* iz pred- ali ponaglasnega *ni* – *ɱkô:l* (≈ *nə'kô:l* ≈ *nɛ'kô:l*) 'nikoli', *pə'mé:kɳla* 'pomaknila', *pə've:zɳla* 'poveznila', *'bɔ:lɳca* (≈ *'bɔ:lnjca*) 'bolnica', *s'tje:kɳ* (≈ *s'tje:kneɟ*) 'stakni', *'sɔ:nčɳca* 'sončnica', *'čičɳt* (otr.) 'sesti'
- ← *ən* iz kratkega *ɛ* (morda) – *'me:sɳc* 'mesec'
- ← ponaglasnih ali breznaglasnih *ən*, *əm*, *ɛm* – *'nâ:radɳ* 'pripravljen', *'njsɳ* 'nisem', *'va:gɳ* 'ogenj', *'žâ:lastɳ* 'žalosten', *ka'ruzɳ* 'koruzen', *'šɔ:lɳ* 'čevalj', *sɳ* 'sem'
- ← prednaglasnega ali breznaglasnega *nə* (← no) – *ɱbje:dɳ* 'nobeden', *ɳ* 'in'
- ← breznaglasnega *əm* (← am) – *tɳ* 'tam'

3.2 SOGLASNIKI

3.2.1 Zvočniki

Zvočniki so nastali iz enakih glasov v izhodiščnem sistemu (Logar 1981), poleg tega pa:

- v ← iz proteze pred prvotnimi *o*, *ɔ* – *'va:ča* 'oče', *'va:pɾt* 'odpreti', *'va:gən* 'ogenj', *'va:gɾc* 'ogrc', *'va:jsɾər* 'oster', *'va:knə* 'okno', *'va:kə* 'oko', *'vəmatən* 'omotičen', *'va:n* (star., poud. ≈ *'un*) 'on', *'va:rat* 'orati', *'va:rax* 'oreh', *'va:sa* 'osa', *'va:sc* 'osat', *'va:su* 'osel', *'vəsəm* 'osem', *ub'va:s'mɛx* 'ob osmih', *'va:stat* (≈ *us'ta:t*) 'ostati', ■*va:tək* 'Otok |zaselek Bočnel', *'va:trak's* 'otrok', *'vəbəlč* 'oblič', *'vədər* 'oder', *'vɔ:zək* 'ozek', *'vərgle* 'orgle', *'vəle* 'olje', *'vəčəm-čma* 'očim', *'vəčəm* 'hočem', *'va:t'ɔ* 'hotel (del. na -l)', *'va:b_nɛga* 'obenj', *'va:b_nɛ* 'obnjo', *vəd* 'od |v počasnem govorjenju|', *'vəfnat* ≈ *'va:pərt* (≈ *utp're:t*) 'odpreti' (n. öffnen),

- 'vəfər 'cerkveno darovanje' (n. Opfer), 'vəɾəŋga 'način' (n. Ordnung), 'vərgnɛ ≈ vəɾəŋgɛ 'popolnoma, zelo, v veliki meri', 'vəɾʒax 'vzrok' (n. Ursache), vəɾ'le:ʊp 'dopust' (n. Urlaub), 'vəʂ 'uš'
 ← pred *i* za predpono *u-* – *u'vɛt* 'uiti' (toda *jət* 'iti')
 ← *b* pred *š* – *'na: ʊš* (≈ *'na: bəʂ*) 'ne boš'
 ← v glagolski priponi *-wa-* – *zaɪ'vivat* (≈ *za(ʊ)'vijat*) 'zavijati lz vozilom!' (← *zaovijati*), *pə'bɪvat* (≈ *pə'bijat*) 'pobijati', *nd'vivat* (≈ *nd'vijat*) 'navijati', *pr'dva:jškvat* (star.; ≈ *pr'dvā:žat*) 'prevažati'
 [ʊ] ← prednaglasnih *o-*, *u-* na samem začetku besede ali za samoglasnikom prejšnje besede ali vzglasnega *v-* – *se bə ʊ'bu* 'se bo obul', *se bə ʊ'bɛʊ* 'se bo ubil', *ʊz'dignɛ* 'dvigni, vzdigni'
 ← *w* pred soglasnikom – *m'ra:ʊle* 'mravlja (I/R ed., I mn.)'
 ← *l* v del. na *-l* v ednini moškega spola za naglašenim samoglasnikom (razen za *u*) – *g'rje:ʊ* 'grel', *b'rəʊ* 'bril', *b'ra:ʊ* 'bral'
 v' ← *v* pred prvotnimi *-il*, *-əl* – *p'rā:v'u* 'pripovedoval, pravil', 'živ' o 'živel'
 j ← kot prehodni *j* – *va:jstər* 'oster', *ujst'rjna* 'ostrina', 'pó:js't'ə (≈ 'pó:s't'ə) 'postelja', 'pa:js'jə 'pasji', *pejs'jā:k* ≈ *pajs'jā:k* 'pasja uta', 'pa:jsa 'pesa', *fle:jštər* 'obliž' (n. Pflaster), *pat'nó:jštər* (≈ *pat'nó:štər*) 'rožni venec [pripraval]', *pr'dna:jškvat* (star.; ≈ *pr'dnā:šat*) 'prenašati', *pr'dva:jškvat* (star.; ≈ *pr'dvā:žat*) 'prevažati', 'be:jžat 'bežati', *a'ldijə* (posam.; ≈ *d'dijə*) 'adijo', 'pó:jšpən ≈ (posam.) 'pó:jšmən 'pušpan', 'na:jgəl 'nagelj', 'ujzda (≈ 'uzda)
 ← kot proteza pred prvotnim *i*, *e*, če je ta naglašen – *jət* 'iti', 'jəde 'pojdi' (← *idi*), 'jəte 'pojdite', 'jəmet 'imeti', 'jəmə ≈ 'jəm' 'imej', 'jəme (star.; ≈ 'l'mé:) 'ime', 'jəgla 'igla', 'jəgrat se 'igrati se', 'jərxast 'irhast', 'jəskra (star.) 'iskra', 'jəseɣ -s'xa 'kis', 'jərp ≈ 'ja:rp 'dedič' (n. Erbe), 'jərbat 'dedovati', 'ja:dən 'eden', 'ja:na 'ena'
 ← kot proteza pred *a* v posameznih primerih – ■ *jamje:rka* (≈ ■ *(a)mje:rka* ≈ ■ *amje:rika*) 'Amerika'
 ← medsamoglasniškega *n* v edinem primeru – *ka'məjə* 'kamenje'
 ← *l* v edinem primeru – 'je:ʊkəp'lā:st 'lepilni obliž' (← *levkoplast*)
 l ← *l* pred sprednjimi samoglasniki, pred soglasniki in v izglasju⁶
 ← primarne skupine *tl*, *dl* pred sprednjimi samoglasniki ali na koncu besede v samostalnikih (v del. na *-l* je skupina ohranjenja) – 'vile 'vile', 'šəle ≈ 'šile 'šila (I ed.), 'le:tvə 'dleto'
 ← *gl-* v edinem primeru – 'lɛ:(te) 'glej(te)'
 ← *r* v nekaterih prevzetih besedah – *p'ló:ba* (posam.; ≈ *p'ró:ba*) 'pomerjanje [še nedokončanega oblačila]' (n. Probe)
 t ← *l* pred nesprednjimi samoglasniki⁷

⁶ Izjeme gl. pri distribuciji zvočnikov – //.⁷ Izjeme gl. pri distribuciji zvočnikov – //.

- ← primarne skupine *tl, dl* pred nesprednjimi samoglasniki (v del. na -l je skupina ohranjena) – 'šəłə ≈ 'šjłə 'šilo'
- m ← *q* (v zvezi *q:m*) v edinem primeru – 'pɔ:mpək (≈ 'pɔ:ɔpək ≈ 'jɔ:žək) 'popək lna trebuhul'
- ← *n* (v zvezi *ms*) v edinem primeru – nazd're:ms'kɛ (≈ nazd're:məŋɛ) 'nazarenski' (v medmetni zvezi 'jəzəs nazd're:mskɛ)
- ← *p* v izposojenki – 'pɔ:jšmən (≈ posam. 'pɔ:jšpən) 'pušpan, zele-nika' (n. Buchsbaum)
- m' ← 'prim' (≈ 'primɛ) 'primi', 'prim'te 'primate'
- n ← *ŋ* v izglasju in pred soglasniki – 'jəšprən 'ješprenj', 'škó:rən (≈ 'škó:rənc) 'škorenj', 'kuxəns'kɛ 'kuhinjski', 'krā:nc 'Kranjec', 'krā:ns'kɛ 'kranjski'
- ← *m* pred *k* – 'sɛ:dəŋka (≈ sɛ:dəmka ≈ sɛd'mjca), 'vəsəŋka (≈ 'vəsəmka ≈ us'mjca), 'kó:leŋkišta 'zaboj za premog' (toda 'kó:lɛm 'premog')
- ← *mn* – vəs'najst '18', (s)'pɔ:net '(s)pomniti'
- ← *b* pred *č* v edinem primeru – klən'čič 'klobčič'
- ← *l* v edini prevzeti besedi – kné:bəl 'kembelj' (n. Klöppel)
- n' ← *n* – 'nɔva, 'va:gən 'ogenj', 'sa:rne 'srna', kərtine (≈ kərtjna) 'krtina', ləššine ≈ lɛššine (≈ ləššjna ≈ lɛššjna) '(jajčna, orehova) lupina' (zadnji trije primeri z naslonitvijo na pripono *-(i)nja*)
- ← *n* po redukciji *i* – 'un' (≈ 'unɛ) 'on(i) (3. os. ed. m. sp.)', uz'dignɛ 'dvigni, vzdigni'
- ← *m* – 'se:n s'vetɛ ž, m mn. 'vsi sveti 11. novembra' (← *кѣ-въсѣмѣ-свѣтыимѣ – Ramovš 1924: 88)

3.2.2 Nezvočniki

Nastali so iz enakih glasov v izhodiščnem sistemu, poleg tega pa:

- b ← *v* – 'gužba (≈ star.; 'gužva) 'gneča', 'bā:ta (star.; ≈ 'vā:ta) 'vata', 'se:rbus medm. 'servus', 'be:ks'let (star.) 'menj(av)ati' (n. wech-seln)
- ← *p* v posameznih primerih – bərc'lā:n 'porcelan', šk'rəbəc 'škri-pec'
- ← *d* v edinem primeru – g'ruba 'gruda'
- c ← *s* pred *v* v posameznih primerih – c'vè:dər 'sveder', c'vɔ:ra 'svo-ra'
- ← *s* (v zvezi *səs-*) v edinem primeru – s'cé:rət se 'sesiriti se'
- ← *s* – cəkər'ljn ≈ cɛkər'ljn 'saharin', cəŋk'rɛ:t ≈ cɛŋk'rɛ:t 'straniš-če'
- č ← *t* pred *l* v edinem primeru – zd'pɛnčlet 'zaplesti, zavozlati'
- ← *ž* (v zvezi *(-)žv-*) v posameznih primerih c'vè:čət 'žvečiti', učvɛkljna (≈ 'čjk) '(pre)žveček'
- ← *š* v edinem primeru – va'ručka 'varuška'
- ← *šč* – slāčjca (≈ slāščjca) 'sladica', slāčičā:rna (≈ slāščičā:rna) 'slasčičarna'

- ← *c* v edinem primeru – *ĉmyo:kat* ‘cmokati’
- ← *ds, ts, ks, cs* – *spəm'la:čkə* ‘spomladanski’, *sɔ'da:čkə* ‘vojaški’, *xrə'va:čkə* ‘hrvaški’, *k'mɛ:čkə* ‘kmečki’, *zad'rɛ:čkə* ‘zadrečki |< Zadrečka dolina|’, *šma:rčkə* ‘šmarški |< Šmartno ob Dretil|’, *fab'ričkə* ‘tovarniški’, *dɛ:učkə* ‘delški |< Delce, zaselek Bočnel|’
- d ← *dš* – ‘*vič* (≈ ‘*vidɛš*) ‘vidiš’, ‘*vičte* (posam.; ≈ ‘*vit':e*) ‘vidite’
- ← *b* – ‘*gā:ɔɔt se* ‘gabiti se’, ‘*u'gā:dən* ‘ogaben’
- ← *g* pred *l* – *dle:n* (posam.; ≈ ‘*gle:n*) ‘glen’, ‘*ra:jk'snɛ:d'ɪ* (≈ ‘*pə'tjškɔc*) ‘risalni žebliček’ (n. Reißnagel)
- ← *t* – ‘*rɛ:grat -da* ‘regrat’
- ← *t* v primarni skupini *tl* v del. na *-l* – ‘*pəm'je:d'lɛ* ‘pomedli’, ‘*sp'ljɛ:dle* (≈ ‘*sp'ljɛ:tle*) ‘spletel’
- f ← *g* pred *t* – ‘*nūo:ft* ‘noht’
- ← *x* pred *t* – ‘*buft'ɪ* ‘buhtelj’, ‘*žjɛ:ftar* (posam.; ≈ ‘*žjɛ:xtar*) ‘žehtar’
- ← *x* – ‘*bufən't* ‘buhniti’, ‘*fɛ:rtaf* (≈ ‘*fɛ:rtax*) ‘predpasnik’ (n. Vortuch), ‘*šla:uf* ‘gumijasta cev; zračnica’ (n. Schlauch)
- ← *b* – ‘*šra:uf* ‘vijak’ (n. Schraube)
- g ← *d* pred *n*, če *d* ni bil analogično vzdrževan – ‘*g'nā:r* ‘denar’, ‘*g'nā:rən* ‘premožen, bogat’
- ← *d* pred *l* – ‘*glɛ:sən* (≈ ‘*d'lɛ:sən*) ‘dlesen’, ‘*pɛ:ŋgəl* ‘nihalna krožna žaga’ (n. Pendel), ‘*šviŋglet* (≈ ‘*p'ɪo:ŋkat*) ‘prepisovati lv šolil’ (n. schwindeln ‘slepariti’), ‘*g'rɛ:g'ɪca* ‘gredeljnica |pri splavul|’ (← *gredljica)
- ← *k* ali *g* – ‘*ljɛ:gek* (≈ ‘*ljɛ:xek*) -*xka -ə* ‘lahek’, ‘*mjɛ:gek* (≈ ‘*mjɛ:xek*) -*xka -ə* ‘mehek’
- ← *k* pred *r* – ‘*grā'gul* (≈ ‘*kra'gul*) -*e* ‘kragulj’, ‘*gruška* ‘hruška’, ‘*grā:de:nca* ‘kredenca’
- x ← *k* ali *g* pred *t* ali *k* – ‘*ljɛ:xka* ‘lahka’ (toda ‘*ljɛ:xek* ≈ ‘*ljɛ:gek*), ‘*mjɛ:xka* ‘mehka’ (toda ‘*mjɛ:xek* ≈ ‘*mjɛ:gek*), ‘*ɪa:xt* ‘komolec’, ‘*dō:xter* ‘zdravnik’, ‘*ne:xternɛ* (mn.; zast.; ≈ ‘*tɛ'ja:nɛ*) ‘nekateri’
- ← *k* pred *m* – ‘*xmā:tə* ‘kmalu’
- ← *g* v posameznih primerih – ‘*bɔ:x* medm. (toda ‘*bɔ:k* ‘*būo:ga* m) ‘bog’, ‘*bɔ'ɪo:nɛ* ‘boglonaj’, (■ ‘*g'rɛ:gəc*) ■ ‘*g'rɛ:xca* ‘Gregec |gospodar v Spodnjih Krašah|’
- ← *t* v edinem primeru – ‘*prɔx* predl. ‘proti’
- k ← *tj* v primerih, ko skupina *tj* ni bila analogično vzdrževana – ‘*ke:dən* ‘teden’, ‘*trɛ:kɛ* ‘tretji’, ‘*trɛ:kɛč* ‘tretjič’
- ← *t* pred (ə)l, predvsem v izposojenkah – ‘*k'li* (≈ ‘*tli*) ‘tli (3. os. ed.)’, ‘*fɛ'zɛ:kəl* (≈ ‘*fɛ'zɛ:tɛl*) -na ‘moška nogavica’, ‘*na:kle* (≈ ‘*na:tle*) ‘na tla’, ‘*šij'kəl* ‘skodla’ (n. Schindel), ‘*šij'kler* ‘konjač; mučitelj’ (n. *Schindler?), ‘*puj'kəl* ‘cula, sveženj’ (n. Bündel), ‘*fɛ'r'kəlɔc* ‘četrtina’ (n. Viertel), ‘*furk'ɪnɛ* m mn. ‘norčije’ (n. Vorteil), ‘*ɪo:x'pa:jkəl* ‘dolbilo lozko dletol’ (n. Lochbeitel), ‘*pā'ŋkəlɔc* ‘trak’ (n. Bündel), (■) ‘*pā'rkəl -na* ‘parkelj |spremljevalec Mi-

- klavžal; Parkelj |gospodar v Pustem Polju|' (kor. n. partl 'parkelj |spremljevalec Miklavža| – Lexer 1862: 17), *ra:jkəl* (n. Reitel), *šâ:rkəl* 'šarkelj'
- ← *t – p'ɾo:kɛ* prisl. 'nasproti', *nap'ɾo:kɛ* 'naproti', *'kjsəna* 'veje tise' (← tisovina), *škr'nicɛl* 'škrnicelj' (n. Stanitzel)
- ← *t* pred *n – p'ɾo:kənca* 'manjša sekira' (← protnica – Plet II: 355)
- ← *x – 'tje:təx* (≈ *'tje:təx*) -a 'teloh', *trâ:ktɛr* (≈ *trâ:xtɛr*) 'lijak' (n. Trachter), *flak'nyo:ba* (≈ *flax'nyo:ba*) 'jasa'
- ← *p – kən'tò:fəl* (≈ *natɛ:kâ:č*) 'natikač'
- p ← *b*, predvsem v izposojenkah – *pé:rajt* -- -- prid. 'pripravljen' (n. bereit), *po:rmâšjna* 'vrtalnik' (n. Bohrmaschine), *po:štâp -ba* (≈ *'čâ:rka*) 'črka' (n. Buchstabe), *p'rəx* ≈ *p'rux* 'kamnolom; kila' (n. Bruch), (*xo:bəl*)*po:ŋk* (≈ *vé:rštat*) 'skobeljnik Imizal' (n. (Hobel)bank)
- ← *k – klupa* (≈ *kluka*) 'kljuka', *klupca* (≈ *klukca*) 'ščipalka'
- s ← *c – sekô'lâr* 'cirkularka, krožna žaga'
- š ← *št – pušat* 'puščati', *b'le:šət* 'bleščati', *g'ma:jnšca* 'deska, debela 12 mm', *jərpšne* 'dediščina (I/R ed.)', *dva:jšak* 'moški, rojen leta 1920' (← *dvajsetsčak), *lâ:nšak* 'lanski otrok' (← *lanščak), *go:ša* 'gozd', *grašjna* (≈ *graščjna*), *k'le:ša* 'kleščice', *kəšjca* 'koščica', *ka:ršan* 'krščen', *kušar* 'kuščar', *lò:š* 'emajl', *lɛšâ:uŋk* 'luščilnik', *lušət* (≈ *lušt*) 'luščiti', *mašyo:ba* 'maščoba', (*za*)*nje:leš* '(za)nalašč', *pɛša pɛšé:ta* ≈ *pišata* s 'pišče', *plâšnâ:t* 'ploščat', *p'lò:ša* (≈ *p'lò:šca* ≈ *p'ljo:šca* ≈ *p'lâ:ta*), *puša* 'pust, neobdelan svet', *s'ɾo:šne* 'siromaštvo (I/R ed.)', *trɛ:šət*, *vɛ:ša* 'nočni metulj', *vɔ:šət*, ■*ša:uŋce* ž mn. 'Šavnice lledinsko ime na Meninil'
- ← *s* pred *k*, *t* v posameznih primerih – *škô:rja* (≈ nov. *s'kô:rja*) 'skorja', *škrine* (≈ nov. *skrine*) 'skrinja (I/R ed.)', *škərlup* (≈ nov. *skərlup*) 'prhljaj', *štâ:pənca* ≈ *štâ:pa* (≈ *stəp'njca*) 'stopnica'
- ← *st – na:jšəncā* 'najstnica', *d'ró:t'pé:ršna* 'žična krtača' (n. Drahtbürste)
- ← *ks* v izposojenki – *pó:jšpən* (≈ (posam.) *pó:jšmən*) 'pušpan, zeleznika' (n. Buchsbaum)
- t ← *k – pò:lkna* (≈ *pò:lkna*) '(na)oknica'
- ← *pt – tɛč'tiča* 'ptič', *tica* 'zvita ženska'
- ← *í* (v zvezi *št*) – *d'ruštne* (≈ *d'rušne*) 'družčina, družba (I/R ed.)', *kâ:šta* 'kašča'
- ž ← *z – p'râ:žəncən* 'prazničen', *u'jəžan* (del. na -n *u'jəžət* ≈ *ujəzjt* 'ujeziti') 'jezen'
- ← *z*, *š* v izposojenkah iz nemščine – *žâ:ga* 'žaga' (n. Säge), *g'la:š* *g'lâ:ža* 'kozarec' (n. Glas), *župa* 'juha' (n. Suppe), *riža* 'drča' (n. Riese), *rajš -ža* 'riž' (n. Reis), *ža:jfa* 'milo' (n. Seife),

'*žonft* 'sok [iz stisnjenega jagodičevja]' (n. Sanft), '*žé:sɛʃ* 'lesen stol z naslonjalom' (n. Sessel), '*žn'ura* 'vrvica' (n. Schnur), '*žlje:xt* -- -- prid. 'hudoben' (n. schlecht), '*žnā:bla* 'ustnica' (n. Schnabel), '*žnider* 'krojač' (n. Schneider), '*žta:k* 'kraj, mesto del zemeljske površine' (n. Schlag)

3.3 PROZODIJA

3.3.1 Naglasno mesto je kot v izhodiščnem sistemu s temile razlikami:

3.3.1.1 Naglašeni so zlogi, ki so bili pred naglašeniimi kratkimi zadnjimi zlogi – '*va:trak* 'otrok'.

3.3.1.2 Naglašeni so nezadnji zlogi, ki so bili za naglašeniimi kratkimi zlogi – '*je'gó:da* 'jagoda'.

3.3.1.3 Naglašeni so zlogi, ki so bili pred dolgim cirkumflektiranim izglasnim samoglasnikom – '*le:pə* (≈ '*lepə*) prisl. 'lepo'.

3.3.2 Kolikost je kot v izhodiščnem sistemu s temile razlikami:

3.3.2.1 Dolgi so samoglasniki, ki so bili naglašeni kratki v predzadnjih ali sploh v nezadnjih zlogih (z izjemo /i/, /u/, /ɛ/, /ə/) – '*lé:tə* 'leto; poletje', '*je'gó:da* 'jagoda'.

3.3.2.2 Dolgi so e-jevski in o-jevski samoglasniki, ki so bili naglašeni kratki v edinem besednem zlogu – '*xrje:n* 'hren'.

3.3.2.3 Dolgi so samoglasniki (z izjemo /ɛ/, /ə/), ki so postali naglašeni po premiku naglasa s kratkega zadnjega zloga – '*mje:gla* 'megla'.

3.3.2.4 Dolgi so e-jevski in o-jevski samoglasniki (z izjemo /ɛ/, /ə/), ki so postali naglašeni po premiku izglasnega cirkumfleksa – '*nje:bə* 'nebo', '*le:pə* (≈ '*lepə*) prisl. 'lepo'.

4 IZGUBA GLASOV

4.1 SAMOGLASNIKI

i → ∅

- pri glagolu v priponi (v nedol. fakultativno) – '*kurt* (≈ '*kurət*), '*kurta*, '*njo:st*' (≈ '*njo:sət*) 'nositi', '*užje:n't*' (≈ '*užje:nət*) 'ože-niti', '*bɛ:lt* (≈ '*bɛ:lət*)
- v glagolskih končnicah (v mn./dv. sed.) – '*kurmə*, '*kurte*, '*kurjə*, '*kurma*, '*kurta*; '*vič* (≈ '*vidɛš*) 'vidiš', '*vičte* (posam.; ≈ '*vit':e*) 'vi-dite'⁸
- pri glagolu kot velelniška pripona (v ed. fakultativno) – '*prim*' (≈ '*prime*) 'primi', '*prim'te* 'primiti', '*prjmta* 'primita', '*prj:mə* 'primimo'
- pri pomožniku (fakultativno) – '*b*' (≈ '*bɛ*) 'bi', '*s*' (≈ '*sɛ*) 'si', '*na:p*' (≈ '*na:bɛ*) 'ne bi', '*nis*' (≈ '*nisɛ*) 'nisi'
- pri pridevniku se v O mn. izgublja drugi *i* v končnici *-imi* (kar

⁸ Če bi zaradi izpada nastala težko izgovorljiva soglasniška skupina, se zvočnik v njej silabemizira – '*mis'ite* 'mislite'.

- je posplošitev po D mn.) – *m'la:dɛm* – oz. prvi *i* – *m'la:d'mɛ* (star.)
- pri kazalnem zaimku – *'tət' ≈ 'tɛt' (≈ 'tətɛ ≈ 'tɛtɛ)* 'ta', *'tis't' (≈ 'tis'tɛ)* 'tisti'
 - pri osebnem zaimku, in sicer pri posameznih stranskosklonskih oblikah (fakultativno) – *'mən' (≈ 'mənɛ), m' (≈ mɛ), 'tje:p' (≈ 'tje:bɛ), t' (≈ tɛ), 'sje:p' (≈ 'sje:bɛ), s' (≈ sɛ)* 'si' – in pri obliki *'un' (≈ 'unɛ)* 'on(i) (3. os. ed. m. sp.)' (*nəm* itd. v or. mn./dv. je posplošitev po daj.)
 - *-i* v nekaterih prislovih – *'čā:s' (≈ 'čā:sɛ)* 'včasih', (*za'dyo:s't' (≈ (za'dyo:s'tɛ), p'rɔc' (≈ p'rɔcɛ)* 'precej, veliko', *'kɔ:t' (≈ 'kɔ:t)* prisl. 'kod', *'gʷo:r' 'gori', 'dʷo:l' 'doli', 'tu't' (≈ 'tudɛ)* 'tudi', *'kô:l' (≈ 'ɣkô: ≈ nə'kô:(l) ≈ nɛ'kô:(l)* 'nikoli'
 - v prvotnih priponah *-ica, -ika, -ina, -inja, -ija* v nekaterih samostalnikih – *'kukɔca* 'kukavica', *'g'la:ɣca, sm'rɛ:kca, 'buc'ka, 'mic'ka* 'Micka', *'mô:t'ka, s'rɔ:t'ka* 'manjšalnica od sirota', *ka'ruzɔna* 'koruzovina', *sɔ'da:šne* 'vojaščina (I/R ed.)', *d'ruštne ≈ d'rušne* 'družčina, družba (I/R ed.)', *'južna* 'južina, kosi-lo', *s'rɔ:šne* 'revščina, siromaštvo', *'kuxne* 'kuhinja (I/R ed.)', *kə'mé:d'ja* ž mn. 'neprijetnosti, težave', *klə'fɔ:nja (≈ klə'fɔ:nija)* 'kolofonija'
 - v posameznih besedah – *'mā:t' 'mati', žvā:t žva:dɛ* ž 'domače živali [skupno ime]', *s'rɔ:ta* 'sirota', *švā:ŋka (≈ šəvā:ŋka ≈ š'vā:ŋka ≈ šivāŋka)* 'igla', (■)(a)*mer'kā:ŋka (≈ (■)mar(ə)kā:ŋka ≈ (■)mar'kā:ŋka ≈ (■)(a)mer'kā:ŋka)* 'Američanka; amerikan-ka [izseljenka, riba, žagal]', *'pɔ:lvɛ'nil (≈ 'pɔ:lɛvɛ'nil ≈ 'pɔ:livɛ'nil)* 'polivinil'
- a → ∅ – (■)*mer(i)kā:ŋka (≈ (■)mar(ə)kā:ŋka ≈ (■)mar'kā:ŋka (≈ (■)(a)mer'kā:ŋka ≈ (■)(a)mer'kā:ŋka)* 'Američanka; amerikanka [izseljenka, riba, žagal]', ■*mje:rka (≈ 'd'mje:r(i)ka ≈ 'jd'mje:rka)* 'Amerika', *s'mé:tna* 'smetana'
- e → ∅
- *'bɔ:l (≈ 'bɔ:lɛ)* 'bolje', *vaɣgɛ:li ≈ vaɣgɛ:lɛm (≈ evan'gɛ:li)* 'evangelij', *bat'rija* 'žepna svetilka; baterijski vložek'
 - v izposojenkah iz nemščine v predponi *Ge-lge-* – *g'rəšt ≈ g'rušt* 'leseno ostrežje' (← Gerüst), *g'vinet* 'zmagati' (← gewinnen), *g'vje:r ≈ g'vé:r* 'puška' (← Gewehr), *k'sjxt* 'obraz' (← Gesicht), *k'sa:jt ≈ k'sa:jtən (≈ kə'sa:jt ≈ kə'sa:jtən)* 'pameten' (← gesc-heit), *k'se:ft* 'posel' (← Geschäft)
 - v pridevniških končnicah – *s'tā:rga* 'starega', *s'tā:rmə* 'staremu'
- č → ∅ – *s'ja:t ≈ s'jā:t* 'sejati lsemel'

⁹ V nekaterih besedah pride po izpadu *i* v prvotnih priponah *-ika, -ija* do palatalizacije – *'pā:c'ka* 'packa', *'gɔ:s'ka (≈ 'gɔ:ska)* 'goska', *prə'cɛ:s'ja* 'procesija'.

- ɛ → ∅ – 'pa:jk (≈ 'pā:jak ≈ 'pā:jɛk) 'pajek', 'dva:js't' '20', 'trides't' '30'
 ə → ∅
 – pri samostalnikih v končnici -əc za zvočniki in za s – 'za:jc, 'pa:ɥc 'palec', 'sā:mc, klā:nc, 'njo:rc, 'ba:ɥc 'bavbav', 'krjɥc 'južni veter', 'prā:sc, mər'jā:sc
 – pri samostalnikih v končnici -ək (večinoma) – 'sē:rk 'sirek' (toda 'sē:rək -a 'sirček'), 'curk, u'pā:ŋk 'opanek', 'da:ɥk 'davek'
 u → ∅
 – s'rɔ:u (≈ s'rɔ:) s'rɔ:va -ə 'surov'
 – v nenaglašeni glagolski priponi -uje(-) – ('vè:rvat) 'vè:rjam 'verujem'
 o → ∅
 – 'le:c 'letos', 'lɛ:čnɛ 'letošnji', zat're: (star.; ≈ za'tɔ:) 'zato(rej)', 'krjtə (≈ kə'rjtə) 'korito',
 – (v zvezi z j) – s'tjm (≈ stə'jm ≈ stə'jjm) 'stojim', 'bjm se (≈ bə'jm se ≈ bə'jjm se) 'bojim se'
 – k (≈ kə) 'ko', zɾɔn (≈ zraɥnə) predl. 'zraven' (← *zravno), kol (≈ ukol) 'okoli'
 – v nenaglašeni glagolski priponi -ova- – 'vā:rvat 'vā:rjam 'pestovati'
 – g'fɔ:p (≈ gə'fɔ:p) -ba 'golob', klā'riža (≈ kə'fā'riža) 'kolesnica', klā'bā:r 'kolobar', 'klā:vəs klā'vəza 'kolovoz', klā'fuo:xter 'šaljivec', klā'fɔ:n(i)ja 'kolofonija', kra'bā:č 'korobač'
 ɨ → ∅ – 'jā:pka 'jablana; jabolko'

4.2 SOGLASNIKI

4.2.1 Zvočniki

- j → ∅
 – 'pɛ:dɛ 'pojdi', 'pe:ma 'pojdiva', mɛ'nik 'mejnik', bə'žā:st 'božjast', 'zutɾɛ 'zjutraj', stə'jm (≈ stə'jjm ≈ s'tjm) 'stojim', bə'jm se ≈ 'bjm se (≈ bə'jjm se) 'bojim se'
 – za i v izglasju ali pred soglasnikom pri samostalniku m. sp. v I ed., pri samostalniku ž. sp. v R mn. in pred pridevniško pripono -ski – 'ki -ja 'kij', 'študi -ja, 'mɔ:rfi, (ɛ)varŋgɛ'li (≈ varŋgɛ'lɛm) 'evangelij', 'juli, 'juni, aɫ'mini, tɛlɛ'vizi 'televizij (R mn.)', 'juniskɛ 'junijski
 – za naglašeni e: v izglasju ali pred soglasnikom – səg'rè:(te) 'segrej(te)'
 l → ∅ – ŋkò:l (≈ ŋkò:l) 'nikoli', 'dɥo: (≈ 'dɥo:l) 'dol(i)', 'pɥo: (≈ 'pɥo:l) 'potem', u'tā:r (≈ ul'tā:r) 'oltar'
 ɨ → ∅ – za u na koncu besede – 'u'bu 'obul', sə'zu 'sezul', 'čəbu (čə'bu'la) m 'čebula'

- m → ∅ – *s'pɔ:net* 'spomniti', *sɛd'na:jst* (≈ *sɛdəm'na:jst*) '17', *vəs'na:jst* (≈ *vəsəm'na:jst*) '18'
- n → ∅ – *u'dɛ:n* 'ondan, zadnjič', *ma'šɛ:ta* ≈ *ma'šɛ:t(n)a* (≈ *man'šɛ:t(n)a*) 'manšeta', *mɛŋɛ'gɪtɛs* (≈ (nov.) *mɛŋɛŋ'gɪtɛs*) 'meningitis'
- r → ∅
- *'gʷo:* (≈ *'gʷo:r*) 'gor(i)', *'ka:* (≈ *'ka:r*) 'kar', *s'kʷo:* (≈ *s'kʷo:r*) 'skoraj', *'žjx* (≈ *'žjxɚ*) (v zvezi *'žjy'dā:š* 'smeš dati'), *kəm'pɛ:r* (≈ *krəm'pɛ:r*) 'krompir', *'mā:trat* (≈ *'mā:rtrat*) 'mučiti'
- v skupinah *črě-*, *žrě-* je r večinoma ohranjen – *'čɛ:u]* 'čevelj', *'čɛ:s* (≈ *črɛ:s*) prisl. 'čez', *čaz* (≈ *čraz*) predl. 'čez'
- v → ∅ – *'sɔ:j* 'svoj', *'tɔ:j* 'tvoj', *'dɔ:jčɛk* 'dvojček', *u'bɛ:zat* 'obvezati', *lɛ'djca* (≈ *lɛd'vjca*) 'ledvica', *'sa:j* (≈ *u'sa:j*) 'vsaj', *'ča:rstən* 'čvrst'

4.2.2 Nezvočniki

- b → ∅ – *pɛdɔ:ja* ž mn. 'podboj', *m* (≈ *bɪŋ* ≈ *bəm*) 'bom', *'na:_dɔ* (≈ *'na:_bdɔ* ≈ *'na:_u]*) 'ne bodo', *u'da:ržat* (≈ *ub'da:ržat*) 'obdržati', *ude'lɔ:vət* (≈ *ubde'lɔ:vət*) 'obdelovati'
- č → ∅ – primere gl. pri izvoru /š/ (toda *šča:u]*ca 'scanina', *čaš'čje:ŋɛ* ≈ *čɛš'čje:ŋɛ* 'češčenje', *xraš'čjna* 'hrastov les', *x'ruo:šč*, *ig'riščɔ*, *kəš'čɛ:n*, *'nɛ:mš'čjna*, *peš'čɛ:n*, *vəš'čɛ:n* 'voščen')
- d → ∅ – *'pʷo:p]at pɔp'lā:ta* (≈ *'pʷo:tp]at pɔtp'lā:ta*) 'podplat', *'va:pɚt* (≈ *utp'rɛ:t* ≈ *vəfnat*) 'odpreti'
- g → ∅ – *'pɔ:d]šak* 'Podršek |gospodar v Vologul' (← *Podgoršek)
- k → ∅ – *'ljɛ:x* (≈ *'ljɛ:xkə*) prisl. 'lahko', *'nɛ:dɛ* -ga 'nekdo', *š]bɪne* 'škrbina', *ɛ'lɛ:tɚka* (≈ *ɛ'lɛ:ktɚka*) 'elektrika', *up'lā:dək* (≈ *upk]ā:dək*) 'obkladek'
- p → ∅ – *'tɛč'tiča* 'ptič', *'tjca* 'zvita ženska'
- s → ∅ – (stst → st) *'šɛ:stɔ* '600'
- š → ∅ – *stā'čjca* (≈ *stāš'čjca*) 'slaščica' (če ni iz sladčica)
- t → ∅
- *šɛs'na:jst* ≈ *ša'snajst* '16', *'šɛ:sɔd'va:js't* (≈ *'šɛ:stɔd'va:js't*) '26', *žlɛx'nʷo:ba* (≈ *žlɛxt'nʷo:ba*) 'hudoba', *fajx'nʷo:ba* (≈ *fajxt'nʷo:ba*) 'vlaga', (*'ma:stən*) *'ma:sna* -ɔ (≈ *'ma:stna* -ɔ) 'masten', *məs'njca* 'mostnica', *'məs'njk* 'Mosnik |gospodar v Bočni|', *'məs'njkɛc* 'Mosnikec |gospodar v Bočni|', *'x'ra:stnikɛ* (≈ *'x'ra:stnikɛ*) 'Hrastniki lhišno ime v Spodnjih Krašah in Šmartnu ob Dretil', *'čā:sna* (≈ *'čā:stna*) 'častna beseda, (za)obljuba', *'zā:naxɛnca* 'zanohtnica', *'dva:jšak* 'moški, rojen leta 1920' (← *dvajsetščak), *frɔ:škat* 'zajtrkovati', (*frɔ:štɛk*) *frɔ:ška* 'zajtrk', *drušne* (≈ *društne*) ž 'družba (I/R ed.)', *'lušən* (≈ *'luštən*) *'lušna* -ɔ (≈ *'lu-*) 'ljubek, prijeten, zabaven', *'rɛ:ŋgen* (≈ *'rɛ:ndgen*) 'rentgen', *kəm'pʷo:s* (≈ *kəm'pʷo:st*) 'kompost', *'rɔ:s]fra:j* (≈ *'rɔ:st]fra:j*) -- -- prid. 'nerjaveč' (n. rostfrei)

- 'ké:r 'kateri'
- 'pé:des t' '50'
- (stst → st) 'šē:stō 'šeststo'
- z → ∅
- 'de: 'zdaj'
- v zvezi 'jaz bom' v hitrem govoru – 'ja: m pa 'šō: 'jaz bom pa šel'

5 DRUGI POJAVI

5.1 DISIMILACIJA

- j-n ← *ɥ-n* – 'ra:jfnik 'dimnik' (n. Rauchfang)
- l-l ← *r-r* – *p'lā:t'lō:r* (≈ *p'rā:t'rō:r*) 'pečica |v štedilniku|' (n. Bratrohr)
- l-m ← *n-m* v nekaterih prevzetih besedah – '*a:ɥgəl'mā:s* 'mera na oko' (n. Augenmaß), '*re:gəl'mā:nt'l* 'dežni plašč' (n. Regenmantel)
- l-n ← *r-n* – *p'lā:t'fō:n* (≈ *p'rā:t'fō:n*) 'pekač |posodal|' (n. Bratpfanne)
- l-r ← *r-r* – *məst'lé:rat* ≈ *məst'lé:rat* (≈ *məst'ré:rat* ≈ *məst'ré:rat*) 'ministrirati', *up'el'é:rat* (posam.; ≈ *up'el'é:rat*) 'operirati', '*lé:grat* (posam.; ≈ '*ré:grat*) -*da* 'regrat', '*lō:r* (≈ '*rō:r*) 'cev; pečica |v štedilniku|' (n. Rohr), *p'lā:t'lō:r* (≈ *p'rā:t'rō:r*) 'pečica |v štedilniku|' (n. Bratrohr), *sekətd'rist* (zastar.) 'zavarovalniški agent, pobiralec zavarovalnine' (← asekurarist), '*ga:ɥtrōža* 'vrtnica'
- l-v ← *v-v* – *l'v'é:rca* (≈ '*iv'é:rca*) 'veverica'
- n-l ← *l-l* – *an'kə'xə:l* (posam.; ≈ *alkə'xə:l*) 'alkohol'
- n-r ← *r-r* – *bomban'dé:rat* 'bombardirati'
- r-n ← *j-n* – (■) *fō:jštner* 'logar; Fojštner |gospodar v Vologul|' (n. Forstner; prim. ■ *fō:ršt* 'Foršt |ledinsko ime v Vologul|' (n. Forst))
- r-n ← *l-n* – *ff'žā:nčək* (posam.) 'skodelica za kavo' (sr.-hr. fildžan(čič))

5.2 METATEZA

- čeb- ← *beč-* – *beč'ə'n'ā:k* (≈ *čeb'ə'n'ā:k*) 'čebelnjak'
- četv- ← *čvet-* – *čv'et'je:rən* (≈ *čet'vje:rən*) 'četver(en)', *čv'et'je:rčkə* (≈ *čet'vje:rčkə* ≈ *čet'və:rčkə*) 'četverčki'
- l-r ← *r-l* – *la'vərber* (star.) 'revolver', '*le:bura* (posam.; ≈ *ra'buła* ≈ *re'buła*) 'rebula', '*l'ə're:ta* (≈ *rə'le:ta* ≈ *rə'le:ma*) 'roleta', '*l'əmā:ra* (≈ *u'mā:ra*) 'omara' (← almara), ■ *l'ə:rfi* 'Lorfi lime psal' (← Rolf)
- m-n ← *n-m* – '*cə:mən* 'vzdevek' (n. Zuname)
- ŋ-l ← *l-l* – '*mj'sənle* (≈ '*mis'le*) 'mislili', '*kugl'tā:ger* 'kroglični ležaj' (n. Kugellager)
- r-j ← *j-r* – *marə'jə:n* (≈ *majd'rə:n*) 'majaron'
- r-l ← *l-r* – '*purfəl* 'smodnik' (n. Pulver)
- r-p ← *p-r* – *k'p'jva* 'kopriiva'
- r-t ← *t-r* – *prtə'sil* (≈ *pet'šil*) 'peteršilj'

5.3 SEKUNDARNI GLASOVI

- o ← ∅ – *kə'le:ša* (≈ *k'le:ša*) 'klešče', *kə'nʊo:f* (≈ *k'nʊo:f*) 'gumb',
səm'ré:ka (≈ *sm'ré:ka*) 'smreka'
- k ← ∅ – *spraškə:vət* ≈ *spra:škvat* *spraškujam* (≈ *sprašə:vət*) 'spraševati',
pra'na:jškvat -'kjam (≈ *pra'nâ:šat*) 'prenašati',
pra'va:jškvat -'kjam (≈ *pra'vâ:žat*) 'prevažati'
- m ← ∅ – *cəmpat* (≈ *cəm'pā:t*) 'copata'
- n ← ∅
- *klɛŋ'ča:uŋca* ≈ *klɛŋ'ča:uŋca* (≈ *klɛ'ča:uŋca* ≈ *klɛ'ča:uŋca*) 'ključavnica',
štrunca 'štruca', *cɛŋkrét* ≈ *cəŋkrét* (≈ *cɛkrét* ≈ *cəkrét*) 'stranišče',
'čənčkat 'čečkati', *š'te:ŋga* 'stopnica', *šprənc'é:rat* (≈ *šprənc'e:rat*) 'sprehajati se', *pa'ruŋgəl* 'klad(ic)a
lkos lesal' (Ramovš 1924: 102), *ənt'rije:s* (≈ *ad'rje:sa* ≈ *nas'tə:u*
nas'tə:va ≈ *nas'tu:va*) 'naslov', *'zəŋft* 'sok |iz stisnjeneja jagodičevja|'
(n. Sanft), *'zəŋftən* 'sočen', *ž'ljŋkraf* 'žli(n)krof'
- *'de:kna* 'odeja', *'áfna* (slabš.) 'afna |človek|' (n. Affe), *'kè:tna*
'veriga' (n. Kette), *'fe:tna* (≈ *š'mé:r*) 'mazivo' (n. Fett), *'zə:kən*
'kratka moška nogavica' (n. Socke), *kr'avâ:tna* (≈ *kr'avâ:ta*),
um'le:tna (≈ *um'le:ta* ≈ *pa'lad'čijŋka*) 'palačinka', *ma(n)šé:tna* (≈
ma(n)šé:ta) 'manšeta', *'cɛ:ltna* 'plahta, šotorsko krilo' (n. Zelt
'šotor'), *'tâ:cna* (≈ *'tâ:ca*) 'pladenj' (n. Tasse), *d'rò:t'pè:ršna* 'žič-
na krtača' (n. Drahtbürste), *š'tre:kna* 'železniška proga' (n.
Strecke), *'jâ:kna* 'jakna' (n. Jacke), *'pluzna* '(delovna) bluza'
(n. Bluse); *'fɛ:lna* 'platišče |pri (motornem) kolesu, avtomobilu|'
(n. Felge), *'fâ:ltən* (≈ *'fa:ut -da*) 'zavihek |pri oblekil|',
š'né:rənc (≈ *š'né:rənc*) 'vezalka', *'gâ:ntner* 'lega |tram, hlodl|' (n.
Ganter, Ganter, Gantner)¹⁰
- r ← ∅ po analogiji – *'nɛxčar* 'nihče' (Ramovš 1924: 294)
- t ← ∅ – *'bʊo:s'tne* (posam.; ≈ *'bʊo:s'ne* ≈ *'bʊo:s'na* ≈ *'bə:s'na*) 'Bo-
sna'
- v ← ∅ – *pə'só:dva* (≈ *pə'só:da*) 'posoda'
- u ← ∅ – *'a:u'sfâ:lt* (≈ *as'fâ:lt* ≈ *'a:s'fâ:lt*) 'asfalt'

5.4 RAZNO

- jg ← g-g po redukciji v pridevniški končnici – *'ta:jga* ≈ *'tâ:jga* (≈ *'tâ*
:ga) 'takega', *d'rujga* (≈ *d'rug(:)a*) 'drugega', *'ka:jga* ≈ *'kâ:jga*
(≈ *'kâ:ga*) 'kakega'
- ← l-g – *kɛ'ma:jgɛ* 'kaj malega'
- plak- : klap- – *plâ'kə:sat* : *klâ'pə:sat* 'pljuskatí, plunkati |v posodi,
želodcul'

¹⁰ V primerih *'cè:s'tner* 'cestar', *'kə:čner* 'bajtar', *'ba:jtner* (≈ *'ba:jter*) 'bajtar' so vzroki za pojavljanje sekundarnega *n* besedotvorni.

6 BESEDILO

Pripovedovala: Antonija Levar (r. 1908, u. 1984), po domače Tinčkova Tónčka, Spodnje Kraše 1

Datum pripovedovanja: 10. april 1981

Spraševalec: Peter Weiss. (r. 1959)

Dolžina: 2'45"

pər ■'o:mrə ja s'lužla, 'pυo: ja pa nəs'è:ča b'la: s'e've:da, toða – 'čã:sə, s'e've:da, 'kè: bə 'pa: [»zagovor«]... 'kè: pa s'mə: 'jəmet çəg'njɔ, kə 'dυo:ns ... 'dυo:ns 'ni n'əç s 'tã:ke 'rjɛ:çə nã'r'ɔ:bə, çə bə 'jəm'ɔ çəg'njɔ. jə 'pa:ç 'mã:š, 'nə, 'sɛ: j g'lix 'ta:g 'žɛ:n'ska kə pa d'ru:ga. pa 'čɛ:dna, 'kək 'čɛ:dna ja b'la:, pa p'rjɔdna. j b'la: pa nəs'è:ča, 'vɛ:žda, 'pυo: jə ja pa ta'gυo: u ■'xɔ:m sp'rã:v'u, da j_ã 'gυo: za'dã:v'u, 'pυo: pa u'bɛ:s'u u nɛ 'kυo:šɛl. ['kã: ja ... 'kã: ja 'pa: 'tɔ:?'] 'ma:rtvə. n 'tã:kɫɛ k'šjɛ:lčək ja 'bè:u, sm'rɛ:kca, [a'jã:, a'jã:] na 'tã:kale. 'pυo: j_ã pa u 'tistə u'bɛ:s'u. s'e've:da, 'pυo: j pa te sra'mã:k, ə, 'šɔ: pa 'təm ta'dυo:l pa čas ■'pəb'rɛ:žã pa 'təm ta'dυo:l, da sə ga 'vid'ɫɛ 'ɫɛdɛ 'xυo:dɛt. ə, nã'rɛ:d'u ja pa 'tɔ: pə'nυo:çə. ə, 'pυo: ja [»zagovor«] ... 'pυo: pa 'na:jdɛjə 'ma:rtvə, 'nə 'jã:, s'e've:da sə 'ka: 'sumɫɛ, kə'dɔ: jə 'bɔ:. ja pa 'tis'tɛ š'trək, 'vɛ:š, ja pa 'dυo:mɛ š'trikəncə u'zè:u, j_()a pa na 'tistə u'bɛ:s'u. 'tistə š'trikəncə ja pa 'miličar pa pər'nɛ:su γ ■'žɔ:lɛm. ja pa 'rɛ:ku – »a pəznã:te 'kɛ: 'vi 'tət'le š'trək, çə'ga:u bə 'bè:u?« (ša 'nisə 'va:ča 'tjɛ:dɛ 'vɛ:d'ɫɛ, 'kã: ja b'la.) »jə,« sə 'rjɛ:klɛ, »tista 'vəsən... .. š'trikəncã ja pa 'nã:ša, sə 'rjɛ:klɛ, »kè: s'tɛ jə pa 'na:jd'ɫɛ?« »jə 'təmle 'gυo: ja b'la:« s'e've:da 'miličar 'tud' 'ni pə'vɛ:dɔ 'ka:r. »jã:, 'tista ja pa 'nã:ša.« ja pa š'trikəncə 'dυo:mɛ u'zè:u, da j_ã na 'tistə u'bɛ:s'u. s'e've:da. 'pυo: z b'ɫɛ pa u'kupe. 'jã:.

'pυo: sə ga pa 'žə 'tɛ:ralɛ pa 'tɛ:ralɛ, n 'pυo: z ga za'pa:rlɛ, s'e've:da u'sə za-sliš'vã:nɛ. 'nə, 'sɛ: ... 'pυo: ja priz'na:u, da jə 'ja: 'jã: 'bo:x 'vɛ:, 'kã:, 'kã: ga ja 'ta:g z'mɛ:šãɫə, pa kə ja 'bè:u ■'tinča 'čã:sə 'fɛ:st, 'fɛ:st ja 'bè:u. ■'žɔ:lɔvə [»zagovor«], ə, ■'lɛ:vɛrjɔvə ■'mic'kə ja 'jəm'ɔ, 'tətə, k ja u ■'bó:čnɛ pər ..., ə, 'kè: ja žə 'kɛ: u'žɛ:nɛna – 'tud' na znã:m pə'vɛ:dat, 'tut' ka pə'zã'bɛm. 'tistə ja 'jəm'ɔ. 'lɛ:, s'e've:da, 'dɛ: mə ja b'ɫə pa u š'pυo:t, kə ja çəg'njca b'la:. pa bə u'sə'ja:mə b'ɫə, kə b 'tiz'd'ga ut'rɔ:ka 'mɛ:la pa ... pa z'bɔ:gɔm, ga ja [»zagovor«] 'pa:ç 'mã: 'jã: pa b 'na:_bɫə n'əç.

'pυo: ja 'bè:u pa u 'rjɛ:stə. [a 'dɔ:gə 'ca:jta?] 'jã:, se m z'di, da j 'bè:u 'ka: 'nè:kakə, na 'vɛ:m, a j 'bè:u 'šɛ:st 'lɛ:t a j 'bè:u 'vəsəm.

Literatura

LEXER 1862 = Matthias Lexer, *Kärntisches Wörterbuch*, Leipzig, Hirzel, 1862.

LOGAR 1981 = Tine Logar, Izhodiščni splošnoslovenski fonološki sistem, *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, Sarajevo, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 1981 (Posebna izdanja LV, Odjeljenje društvenih nauka 9), str. 29–33. (Ponatis: Tine Logar, *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*, Ljubljana, ZRC SAZU, 1996, str. 243–247.)

- RAMOVŠ 1924 = Fran Ramovš, *Historična gramatika slovenskega jezika II: Konzonantizem*, Ljubljana: Učiteljska tiskarna, 1924 (Znanstveno društvo za humanistične vede v Ljubljani, Dela I[2]).
- RAMOVŠ 1936 = Fran Ramovš, *Kratka zgodovina slovenskega jezika I*, Ljubljana, Akademsko založba, 1936 (Akademska biblioteka 3).
- RIGLER 1980 = Jakob Rigler, Nekaj pripomb o glasovnih značilnostih gornjesavinjskih govorov, *Slavistična revija* 28 (1980), str. 21–34. (Ponatis: Jakob Rigler, *Zbrani spisi 1: Jezikovnozgodovinske in dialektološke razprave*, Ljubljana: Založba ZRC, 2001, str.217–228.)
- RIGLER 1981 = Jakob Rigler, Luče (OLA 10), *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine), 1981 (Posebna izdanja LV, Odjeljenje društvenih nauka 9), str. 93–101. (Ponatis: Jakob Rigler, *Zbrani spisi 1, Jezikovnozgodovinske in dialektološke razprave*, Ljubljana, Založba ZRC, 2001, str. 243–251.)
- WEISS 1998 = Peter Weiss, *Slovar govorov Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami, Poskusni zvezek (A–H)*, Ljubljana, ZRC SAZU, 1998 (Slovarji).

Phonological Description of the Local Speech of Spodnje Kraše SLA 314

Summary

The article brings a phonological description of the local speech of the village of Spodnje Kraše – listed as point No. 314 in the Slovenian Linguistic Atlas (Slovenski lingvistični atlas) grid. As one of the speeches from the Upper Savinja Valley dialect it belongs to the Štajersko dialect group.

The system of the long vowels is monophthongal and diphthongal, alongside /a:/ the vowel /ã:/ is spoken: 'ma:m (gen. pl. 'mothers') as opposed to 'mã:m ('I have'). Among the short vowels there are two types of schwa, i. e. a dark one (/ə/ – mə '(to) him', sə 'they are') and a bright one (/ɛ/ – mɛ '(to) me', se – 2nd pers. sg. 'you are'). The unstressed vowels are short. – The vowels carry only dynamic stress.

The consonants are – with a few exceptions – nonpalatalized (e.g. 'žje:n – gen. pl. 'wives', 'pust – the noun 'carnival' and the adjective (describing a person) 'plain') and palatalized phonemes (e.g. 'žje:n – the imperative form for the 2nd pers. sg. 'drive', 'pus't – the imperative form for the 2nd pers. sg. 'leave').

Vowel reduction is not heavy; in some cases the consonants may also become mute.